

ПРАВОСЛАВЉЕ

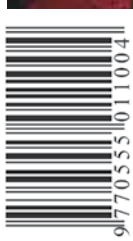
НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Упокојио се у Господу
Владика осјечкопољски
и барањски Лукијан

Број 1205 Цена 90 динара 2,5 КМ 1. јун 2017. године

ISSN 0555-0114

Самопроглашене власти из Приштине поново ће истаћи своју кандидатуру за улазак у УНЕСКО

и тако покушати да црквено културно наслеђе присвоје и отуђе од Српске Православне Цркве и српског народа. Тим поводом подсећамо читаоце на историју и порекло косовско-метохијских светиња.

Вером против свеколиког зла

„**Н**е једанпут је наш народ, кроз своју историју долазио у опасност – бити или не бити – и пре Косова, и на Косову, и у мраку ропства, и у невољама до дана данашњег. Али просветљен еванђелском науком и вером у Сина Божијег, није подлегао ни апатији, ни очајању“, рекао је блаженопочивши Патријарх српски Павле о Светом Николи 1995. године.

Кроз векове робовања Турцима и обесправљености под хабсбуршком круном и млетачким дуждовима, Срби су свој идентитет успели да очувају пресудном заслугом Српске Православне Цркве. Столеће на измаку, од којег се очекивало да ће српском народу, у државном јединству и националној независности, донети давно заустављени просперитет, донело је најстрашнија искушења, најразорније ратове и геноцид. Јасно је да није имао милости према српском народу, није је могао имати ни према његовим богомољама и другим знамењима вере и, уопште, према Српској Православној Цркви, као стубу духовности и народне самосвести.

У једној од својих посета Космету, Ричард Холбрук и Роберт Гелбард обишли су православни манастир Грачаницу. Обећали су тада да ће културно-историјски споменици, којима је јужна српска покрајина тако богата, а нарочито они под заштитом УНЕСКО, бити трајно заштићени.

Међутим, већ у првим данима агресије НАТО на нашу земљу проузрокована су оштећења и на велелепној Грачаници. А после три недеље зверских напада из ваздуха, дошли смо до узнемирујућег скорa – у непосредној близини манастира, задужбине краља Милутина из 1321. године, испаљено је више од 40 пројектила. На само пола километра од Грачанице, НАТО је бацио и 900 касетних бомби.

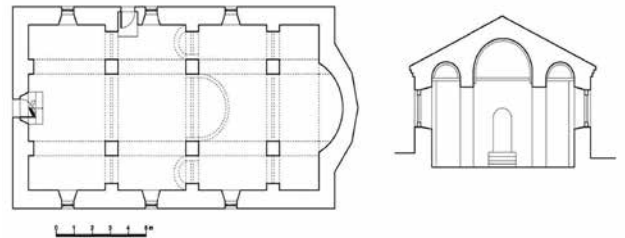
Страдалo је и много српских храмова који су били далеко изван зона ратних дејстава. Вандали су разарали цркве, православна гробља... које су и по стотинак километара биле удаљене од борбених линија.

Црква Ваведење Пресвете Богородице
у Белом Пољу

У подножју планиског венца Плеш-Копривник, на десној страни речице Каменице-Сушице, у селу Бело Поље, јужно од града Пећи, у Метохији, налазила се Црква Ваведена Пресвете Богородице. Једини податак који временски одређује подизање првобитне цркве у 14. век је помињање села у коме се црква налази, Бело Поље, у *Повељи Стефана Дечанског* из 1327. као и надгробна мермерна

Извор: спц.срб

плоча са уклесаним натписом из 14. века накондно уграђена у под цркве. Старија црква је порушена у неком од периода турске окупације ових простора, а новија, садашња, подиже се по жељи и уз материјалну помоћ руске царице Марије Александровне у времену 1866–1868. год. Њена изградња је потпомогнута и трудом дечанског Архимандрита Кирила Андрејевића, житеља из места и еснафских удружења из Пећи и Скадра. У цркви се налазила и збирка од 30 икона, непроучених и необјављених, са натписима на српскословенском и грчком језику, а има и натписа на арабици и турском језику. Посебно значајну групу чинила је збирка од 6 икона насталих у периоду од 17. до 19. века као важан прилог за упознавање рада пећко-дечанске иконописачке школе познијег периода.

И црква и село су 1999. спаљени, прозори полупани, намештај, иконостас и црквени сасуди поломљени, оштећена улазна врата на обе стране. Овом приликом највећа оштећења је претрпео живопис, који је након разарања био прекривен дебелим слојем чађи и гаражи као и иконостас коме је недостајао крст, 13 икона и парапетне. Црква је делимично била обновљена крајем 2003. да би марта 2004. и црква и село поново били спаљени.

Зорица Нешић

ПРАВОСЛАВЉЕ 1205

4	Саопштење за јавност Светог Архијерејског Сабора
6	Обраћање верном народу
9	Активности Патријарха
10	Упокојио се у Господу Владика осјечкопољски и барањски Лукијан (1933–2017)
12	Разговор са Драганом Елчићем Заветни филмови за свој народ <i>Славица Лазић</i>
15	Вазнесење Господње – Спасовдан
16	Живот и рад Еп. Николаја (32) Свет сигнала <i>Радован Бићковић</i>
18	Сен суботе над клизавим камењем
20	Одрицање од свега: следовање Христу у Еванђељу по Луки (2. део) <i>Проф. др Предраг Драгушиновић</i>

22	Историјски речник Православне Цркве (1. део – А)
24	Евагрије Понтијски: Поуке (избор – други део)
28	Топлички устанак (28. део) Налог Врховне команде <i>Анђоније Ђурић</i>
30	Како је Велики рат променио свет <i>З. Нешић</i>
32	Др Иринеј Ђирић (1844–1955) – на гласу светости <i>мр Б. Ц. Костић</i>
33	Свет књиге
36	Видовданска етика и Косовски завет
37	Ка новом Светом и Великом Сабору
38	Наука, уметност, култура...
39	Кроз хришћански свет

40	Из живота Цркве
44	Вјечнаја памјат
46	Конкурс за упис у I разред богословија

На насловној страни:
**Владика осјечкопољски
и барањски Лукијан (1933–2017)**
Фото: Епархија осјечко-пољска

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом
Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ
Епископ бачки др Иринеј

Главни и одговорни уредник
Презвитер др Александар Ђаковац

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крућковић

Лектор и коректор
Ана Јокић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Чланови редакције
Презвитер др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

**Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар
и август двобој.** Годишња претплата за нашу земљу је 1700
динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара.
Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске
Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

Уплате не слати поштанском упутницом!
Не слати девизне чекове!

Годишња претплата за иностранство:
Обична поштом је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35GBP;
авионом: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:
Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKIRSBG)
Beneficiary: RS35145007080000135615
Informativno Izdavska Ustanova Srpske Pravoslavne Crkve,
Kralja Petra 5, Beograd
Charges: For the account of ordering customer

Телефони:
Редакција: +381 11 30-25-116
Маркетинг: +381 11 30-25-113
Преплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113
e-mail: pravoslavljje@spc.rs – редакција
pretplata@spc.rs – претплата
pravoslavje.crb ; www.pravoslavljje.rs
web:

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени
редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови
и прилози објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прештампавање, копирање,
умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова
ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и
представља повреду ауторског права и кривично дело.

Графичка припрема, слог и прелом:
Срећко Петровић
Штампа: „Политика“ А. Д.

Дистрибутер: „Polydor“ д.о.о.,
Ломина 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
тел/факс: 052/717-322, 011/2461-138

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)

ISSN 0555-0114 = Православље
COBISS.SR-ID 163599106

**Православље се штампа уз помоћ Управе
за сарадњу с Црквама и верским заједницама
Владе Републике Србије**

Графичка припрема овог, 1205. броја Православља, завршена је
у уторак, 30. маја 2017. године у 13.00 часова, када је у штампу
предат овај број новина Српске Патријаршије.

Саопштење за јавност Светог Архијерејског Сабора

Саопштење за јавност Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве са редовног заседања одржаног у Пећкој Патријаршији и Београду од 14. до 24. маја 2017. године

Редовно заседање Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве започето је у манастиру Пећкој Патријаршији саборним служењем свете архијерејске Литургије и призивом Светога Духа, а настављено у Патријаршији српској у Београду, под председништвом Његове Светости Патријарха српског г. Иринеја. На заседању су учествовали сви епархијски архијереји Српске Православне Цркве осим Епископа осечкопољског и барањског г. Лукијана, одсутног из здравствених разлога.

На почетку прве саборске седнице Патријарх је као председник Сабора, у уводном обраћању сабраним архијерејима, указао на витална питања црквеног живота данас, у времену великих духовних и egzистенцијалних изазова, с једне стране, и великих могућности за мисију Цркве и духовну обнову народа, са друге стране.

Најважнија саборска одлука јесте одлука о установавању нових празника у календару Српске Православне Цркве, односно Православне Цркве уопште. Сабор је, наиме, једногласно одлучио да вечном Сабору светих приброди или канонизује:

1. Патријарха пећког Пајсија Јањевца, чији ће се спомен славити 2/15. октобра;
2. архимандрита Стефана Јовановића, чији ће се лик, под називом преподобни Стефан Тронушки, славити 4/17. септембра;
3. митрополита скопског Викентија (Крцића) и игумана Владимира (Протића) као свештенотученике и пострадали од бугарских окупатора у Сурдулици као мученике, који ће се празновати 16/25. маја;
4. зверски побијене страдалнике пивске као муче-

нике, чији ће годишњи спомен бити сваког 25. маја/7. јуна, и страдалнике величке и горњеполимске, такође као мученике, чији ће се празник славити 15/28. јула, и

5. монаха Јакова (световно име: др Радоје Арсовић), под називом преподобни Јаков Нови Тумански, који ће се празновати 8/21. августа.

Сабор је прихватио извештај о раду Критског сабора, односно Светог и Великог Сабора, одржаног у јуну прошле године.

Сабор је, такође, упутио писмо подршке и молитвене солидарности Патријарху московском и све Русије г. Кирилу поводом дискриминације и обесправљености којој су изложени епископи, свештенство, монаштво и верници највеће и једине канонске Цркве у Украјини, аутономне Украјинске Православне Цркве у саставу Руске Православне Цркве.

Као и сваке године, Сабор је посветио дужну пажњу црквеној просвети и школству. Донете су одлуке које имају за циљ побољшање духовних и материјалних услова живота и рада у Богословијама, а посебно на Богословском факултету Српске Православне Цркве у Либертивилу код Чикага.

Анализиране су и опште прилике у епархијама Српске Православне Цркве у Западној Европи, Америци и Аустралији. У том контексту донета је и одлука о премештању седишта Епархије источноамеричке из Ворена (Њу Џерси) у Парк Хилс (Јонкерс, Њујорк).

Донета је одлука да се при Светом Синоду оснују Одељење за бригу о светињи брака и породице, Одељење за биоетику и Одељење за праћење разбјачке делатности јеретичких организација, секти и неканонских групација.

Сабор подржава изградњу Меморијалног центра на Старом Сајмишту као трајног спомен-обележја српским жртвама у 20. веку, као и жртвама Јевреја, Рома и свих осталих народа који су са српским народом поделили његову горку судбину у томе трагичном столећу.

Сабор се позабавио и питањем црквеноправног (канонског) статуса православних војних свештеника у Војсци Србије.

Одобрено је Епархији рашко-призренској да, поред свог историјског седишта у Призрену, може установити, из практичних разлога, и административно седиште у древноме Расу (Новом Пазару).

Сабор сматра, као што је и раније сматрао, да земним остацима српског и светског великана Николе Тесле никако није место међу музејским експонатима – ова чињеница представља јединствен преседан и васељенску срамоту – него у гробници, и то у Храму Светог Саве на Врачару или, алтернативно, на платоу испред њега.

Саслушан је, са благодарношћу Богу и са молитвеним страхопоштовањем, извештај о недавном обретењу (проналажењу, откривању) моштију светог владике Мардарија (Ускоковића) Либертивилског у стању потпуне очуваности и нетрулежности, што је знак да га је Господ прославио на изузетан начин. С тим у вези, прихваћен је предлог да 14. и 15. јула ове године у Либертивилу буде свечано обележена стота годишњица његовог доласка у Америку.

Са задовољством је прихваћен и извештај о току обнове Храма Светог Саве у Њујорку.

Сабор је констатовао да су свештеници и верници Српске Православне Цркве у току овог извештајног периода уложили велики труд на сакупљању средстава у добротворне сврхе и за ублажавање тегоба пострадалог народа.

Сабор је пажљиво саслушао више важних извештаја, у првом реду извештај Светог Синода о његовом раду у протеклом периоду, са посебним нагласком на успешном раду Музеја и Архива Српске Православне Цркве, као и патријаршијске Библиотеке. Следили су извештаји Комисије за ревизију Устава Српске Православне Цркве, Патријаршијског управног одбора, добротворне Фондације Човекољубље, поклоничке агенције Добротворство и других црквених тела и установа.

Сабор је, такође, размотрио питање антиканонског и цркворушилачког деловања расколничке групе познате под именом артемијевци, по некадашњем имену г. Марка Радосављевића, формалног вође групе. Тим поводом је Сабор упутио и посебно обраћање верном народу у којем позива вернике на духовну будност, трезвеност, расуђивање и истинску, јеванђелску верност и ревност, насупротив расколничкој, секташкој „ревности не по разуму“, а расколнике на покајање, једино спасоносно, и на повратак у крило Мајке Цркве. Притом је одлучио да Горана Мирковића, такозваног хорепископа хвостанског и барајевског, уствари свргнутог јеромонаха Наума, трајно искључи

чи из црквене заједнице, с тим да ово изопштење или екскомуникација престаје да важи једино у случају искреног и делатног покајања.

Сабор је са великом жалошћу констатовао да Румунска Православна Црква не само што наставља са својим антиканонским упадима у јурисдикцију Српске Православне Цркве него их још и интезивира и проширује на читаву српску канонску територију. Уколико она са том крајње небратољубивом и етнофилетистичком праксом не престане у најскоријој будућности, Свети Синод ће, по овлашћењу са овог заседања Сабора, бити приморан да начини мучан, али једини могући корак – да прекине литургијско и канонско општење са овом Црквом све до њеног повратка „к познанију права“.

Сабор је размотрио и један излишан и у суштини бесмислен проблем. Реч је о уплитању групе наставника и асистената Православног богословског факултета у Београду у јавну расправу о Дарвиновој теорији еволуције, у међувремену „догматизованој“ у мање-више атеистичком смислу, што је у медијима хорски проглашено за подршку дарвинизму у његовом најгорем издању и за посредно оспоравање богооткривене истине о Богу као Творцу света и библијске повести о стварању. Потписници тога текста су се обратили Сабору са исповедањем аутентичне хришћанске вере у Бога Творца (здрави и прави креационизам). Сабор је то прихватио, али са напоменом да нам читава та распра, без обзира на њихове намере и замисли, уопште није била потребна.

Сабор је одликовао Патријарха српског г. Иринеја орденом Светог Јована Владимира, а Епископа шабачког г. Лаврентија, поводом 50-годишњице његове архијерејске службе, орденом Светог Саве првога степена.

Попуњене су скоро све упражњене епархије Српске Православне Цркве. За митрополита дабробосанског изабран је досадашњи епископ зворничко-тузлански г. Хризостом, за епископа зворничко-тузланског досадашњи епископ далматински г. Фотије, за епископа далматинског архимандрит г. Никодим (Косовић), досадашњи настојатељ манастира Крке, за епископа милешевског досадашњи епископ бихаћко-петровачки г. Атанасије, за епископа бихаћко-петровачког досадашњи епископ франкфуртски и све Немачке г. Сергије и за епископа нишког досадашњи викарни епископ топлички г. Арсеније, док је за администратора епархије франкфуртске и све Немачке изабран епископ аустријско-швајцарски г. Андреј.

У Светом Синоду престао је мандат епископима бачком г. Иринеју и рашко-призренском г. Теодосију, који остају чланови заменици, а за нове чланове Светог Синода изабрани су, на предлог Патријарха српског г. Иринеја, митрополит загребачко-љубљански г. Порфирије и епископ ваљевски г. Милутин.

*Доставља: епископ бачки Иринеј,
митрополит Српске Православне Цркве*

Обраћање верном народу

са заседања Светог
Архијерејског Сабора
Српске Православне
Цркве маја 2017. године

Иове године, сабрани на редовном заседању Светог Архијерејског Сабора у овим радосним данима свете Педесетнице, подсећамо наше свештенство, монаштво и верни народ колико је важно да чувамо јединство наше свете Цркве. Црква, Тело Христово, које нас у благодатној заједници Духа Светога сабира и сједињује у Христу и уводи нас у вечни живот Бога, у Светој Тројици слављенога, једина је нада нашега спасења. Без заједничарења у благодатним даровима Духа Светога, Који је на Педесетницу у виду огњених језика сишао на Господње ученике, нема заједнице у Христу и нема наде да, изишавши из сенке смрти и пропадљивости, постанемо баштиници обећања која нам је Господ дао.

Од најранијих времена, у Цркви су се појављивале разне поделе, расколи и јереси; и колико год они били различити по свом садржају, заједничко им је било да су они који су у њима учествовали градили заједницу не по Христу већ по човеку. Неки расколи су трајали дуже, неки краће, али су сви редом удаљавали своје следбенике од пута спасења, од једне и једине Православне Католичанске Цркве, чији континуитет исповедања вере и устројства чувамо до данашњих дана, саборно истинујући у љубави Христовој, у светој Евхаристији и свим светим Тајнама које из ње извиру. Они који су се удаљавали од истине Христове нај-

Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве

На предлог Његове Светости Патријарха српског Иринеја, Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве донео је одлуку да, на основу члана 59. Устава Српске Православне Цркве, сазове Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве у његово редовно заседање. Свети Архијерејски Сабор свечано је започео Светом Архијерејском Литургијом са чином Призива Светог Духа у Храму Св. Апостола у Пећкој Патријаршији. Радни део заседања започео је 15. маја 2017. године у Патријаршијском двору у Београду.

У Пећкој Патријаршији
Патријарх Иринеј и П. Г. архијереји, чланови Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве, стигли су 13. маја 2017. у Пећку Патријаршију. Његову Светост и архијереје дочекало је свештенство и монаштво Епархије рашко-призренске предвођено Епископом Теодосијем. Радост сабрања донео је свети чин монашења искушенице Јелене која је прибројана монашкој обитељи Пећке Патријаршије. Она је понела име по Светом Мардарију Либертивилском, првом српском епископу у Америци. Уследила је седница Светог Архијерејског Синода. Његова Светост је началствовао 14. маја 2017. Светом Архијерејском Ли-

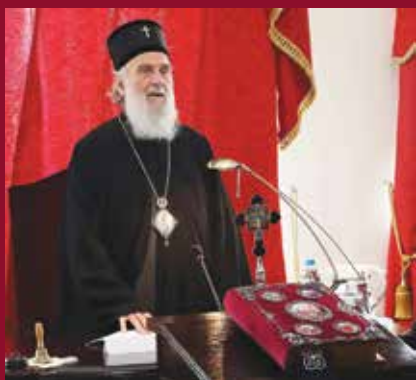
тургијом у Пећкој Патријаршији уз саборно саслужење епископа СПЦ сабраних поводом почетка редовног заседања Светог Архијерејског Сабора СПЦ. Патријарху Иринеју саслуживали су Њ. В. митрополити: црногорско-приморски Амфилохије и загребачко-љубљански Порфирије и П. Г. епископи: шабачки Лаврентије, средњезападноамерички Лонгин, жички Јустин, врањски Пахомије, шумадијски Јован, далматински Фотије, бихаћко-петровачки Атанасије, будимљанско-никшићки Јоаникије, захумско-херцеговачки Григорије, рашко-призренски Теодосије, западноамерички Максим, франкфуртски и све Немачке Сергије, тимочки Иларион, моравички Антоније и диоклијски Кирило. После Свете Литургије служен је чин призива Светог Духа за благословен и благополучан рад Сабора.

У Крушевцу

У недељу, 14. маја 2017. по повратку из Пећке Патријаршије, Његова Светост је посетио Крушевац и Епископа крушевачког Давида. Са Патријархом су у посету дошли Њ. В. митрополити: црногорско-приморски Амфилохије и загребачко-љубљански Порфирије, П. Г. епископи: шумадијски Јован, моравички Антоније и диоклијски Кирило, главни

чешће су то чинили у име сведочења своје „истине“, коју су сматрали за истину Цркве. Али, како Сам Господ каже: „По делима њиховим познаћете их“, – тако је и Црква Христова препознавала оне који су Христа замењивали ревновањем без разума, гордим умовањем и следовањем својим заблуделим учитељима.

Црква Божја, која је просијала на подручјима где живи српски народ и коју с правом зовемо Светосавска, по првом архиепископу српском, Светом Сави, вековима је чувала и чува истину Христову и јединство нашег верног народа. И у најтежим временима, они који су је покушали поделити, или чак искоренити, суочавали су се

секретар Светог Синода протојереј-ставрофор др Саво Јовић и др.

Радни гео САСабора

Прва седница највишег јерархијског представништва СПЦ почела је 15. маја 2017. у сали за одржавање седница САСабора у Патријаршијском двору у Београду, под председавањем Патријарха српског Иринеја.

О завршетку грађње завештој српског храма

Током редовног заседања САСабора, највише тело СПЦ посветило је једну од својих седница изградњи Спомен-храма Св. Саве. Овогодишње сабрање на ту тему одржано је 20. маја у парохијском дому Спомен-храма на Врачару. Седницом је председавао Патријарх Иринеј у присуству господе епархијских архијереја и других чланова Централног тела. На седници је размотрен годишњи извештај о раду Одбора за завршетак градње Спомен-храма и Инжењеринг бироа за период од 20. маја 2016. до 20. маја 2017. год. Изложен је и план рада за завршетак свих грађевинских радова на храму до јануара 2019, када ће се обележити 800-годишњица аутокефалности Српске Цркве.

Молитвено сећање

Након званичног дела заседања, чланови Централног тела су оби-

шли радове на Спомен-храму, а у продужетку је одслужен парастос упокојеним архијерејима Српске Цркве, као и свим добротворима и приложницима заветног храма српског народа. Парастосом је начелствовао Епископ бањалучки Јефрем коме су саслуживали протојереји-ставрофори: Обрен Јовановић, др Владимир Ступар, Љубинко Костић, Митар Миловановић и Михајло Марјанац, као и протођакон Стеван Рапајић.

Изложба

„Варнава – Патријарх Српски“
Након одслуженог парастоса ктиторима и приложницима храма, протојереј-ставрофор Стојадин Павловић, директор Патријаршијске управне канцеларије је замолио Његову Светост да отвори изложбу архивских докумената поводом 80 година од упокојења Патријарха српског Варнаве Росића. Отварајући изложбу Свјатјејши је између осталог рекао: „За време Патријарха Варнаве започета је изградња Храма Светог Саве. Ми желимо да се, када храм буде завршен, земни остаци Патријарха Варнаве из мале цркве преместе у храм где ће добити централно место.“

Кућола Спомен-храма

На молитвеној свечаности, у присуству отаца САСабора СПЦ, светом

десницом Патријарха Српског, 22. маја је уграђен први камен мозаика у куполи Храма Св. Саве на Врачару. По један камен мозаика Вазнесења Господњег уградили су и председник

Републике Србије Томислав Николић, престолонаследник Александар Карађорђевић и министар културе и информисања Владан Вукосављевић. За велики допринос на изградњи Храма Св. Саве, САСинод доделио је високо одликовање СПЦ Орден Светог Саве другог степена Александру Дјукову и Кирилу Кравченку, највишим званичницима компаније Гаспромнефт.

На Белом двору

Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар приредио је 22. маја у Белом двору свечану вечеру за Патријарха Српског и архијереје СПЦ.

У Министарству правде Републике Србије

Патријарх српски и оци САСабора СПЦ присуствовали су 24. маја 2017. свечаном ручку Министарства правде Републике Србије.

На позив министра правде гђе Неле Кубуровић, Патријарх српски Иринеј заједно са архијерејима СПЦ присуствовао је традиционалном свечаном ручку у Дому Гарде по завршетку САСабора, а уочи великог празника Вазнесења Господњег – Спасовдана.

Приредила З. Нешић

са „силом Божјом која се у слабости пројављује“, са храбрим пастирима, исповедницима, мученицима и подвижницима, који су, свако на свој начин, животом посведочили Христа.

Један од најтрагичнијих примера покушаја цепања јединства наше Цркве у новије време представља случај неканонског

и незаконитог зборишта (парасинагоге) бившег епископа Артемија, Марка Радосављевића. Некада угледни монах и јерарх, који је на Светом Архијерејском Сабору 2010. године, због доказаних црквено-канонских и административно-пословних преступа, пристао да се повуче са епископске катедре, обећава-

јући послушност Цркви која му је доделила место пребивања у манастиру Шишатовцу, кренуо је путем подстицања подела и црквеног беспоретка. Не само да је подстицао један део свог монаштва да неканонски и самовољно напусти своје манастире на мученичком и страдалном Косову и Метохији већ је и сâм „повукао

свој потпис о повлачењу“ у септембру 2010. године, а само два месеца касније неканонски упао на територију Епархије рашко-призренске, заузимајући манастир Дубоки Поток и обављајући свештенодејства и поред привремене забране Светог Архијерејског Синода. Наши архијереји, тада окупљени на ванредном заседању Светог Архијерејског Сабора, са великом тугом, али подстакнути одговорношћу и бригом о Цркви, били су принуђени да га саборно лише епископског чина и врате у ред монаха. Нажалост, и поред тога, монах Артемије се није вратио црквеном јединству већ је у наредним годинама наставио да шири клевете против своје Цркве, која му је у животу све дала, и тако отворено формирао први овакав раскол на телу Српске Православне Цркве од времена Светог Саве до данас.

Свети Оци нас уче да се грех раскола не може опрати ни мученичком крвљу, јер представља цепање ризе Христове, Самог Тела Христовог. Жалосно је да је онај који је сâм годинама ревновао за истину Православља и стекао поштовање широм православнога света, посебно носећи крст страдања на Косову и Метохији, сада кренуо путем оних који су кроз историју Цркве цепали Христову ризу, газећи тиме светолазаревски завет који сав почива на жртвовању Христовом, на јединству Цркве Христове.

Борећи се, наводно, за себе, за друге и за правоверје, против папизма и екуменизма, своје схватање епископске службе заснива на римокатоличком учењу о неизбрисивости свештенства. Зато пориче да орган – Свети Архијерејски Сабор – који му је доделио службу епископа има право и да га лиши те службе. При томе, лишен епископског чина, сâм рукополаже такозваног хорепископа, без иједног другог епископа, супротно свеукупном канонском Предању Православне Цркве. Он и њему слични „ревнитељи не по

Случај Марка Радосављевића је трагичан утолико што је ово и једини пример у новијој историји да њега ниједан епископ у васцелом православном свету не признаје за епископа. Нико са њим не саслужује нити он икога помиње и признаје нити служи са било ким. У својој трагичној заблуди, овај некадашњи епископ прогласио је самог себе за истину Цркве иако је она увек била и биће саборна.

разуму“ позивају се лажно на црквене каноне, „ограђујући“ се од свог Епископа. А канони су кристално јасни: такво „ограђивање“ и непомињање епископа допуштено је само у случају када Сабор Цркве неког епископа осуди због лажног учења.

Одлуком да не стане само на подривању јединства Цркве већ и да поставља лажне епископе и свештенике и тако ствара својеврсну паралелну јерархију у својој парасинагоги, јер се таква заједница не може назвати Црквом, монах Артемије је себе довео у ситуацију да је на редовном заседању Светог Архијерејског Сабора, 2015. године, саборном одлуком свих епископа наше Цркве, одлучен, то јест искључен из заједнице Цркве. Због његовог безумног деловања проглашен је непријатељем Цркве и нашао се у истој ситуацији као неки од савремених му расколника, попут Мираша Дедеића у Црној Гори или лажног патријарха украјинског Филарета. Као и ова двојица, и некадашњи епископ Артемије кренуо је, тобож у име борбе за очување истине Православља, у формирање сопствене квазицркве, свог „синаода“ такозваних хорепископа, навлачећи – не само на себе већ и на све оне који му следују – вечну осуду Божју, уколико се не покају и не врате Цркви Христовој. Чак су неки који су до сада, и поред његовог рашчињивања, имали одређене наде и очекивања да се он неће одважити на такав преступ, увидели да безакоње рађа само ново безакоње и да онај ко је опхрван духом

прелести и гордости још више срља у заблуду. Марко Радосављевић, како му је световно име, по црквеној пракси се не ослонява његовим монашким именом зато што је, погазивши многе каноне Цркве, погазио и завет Богу да преко свога духовног оца који је, у најтежа времена безбожничке власти, сведочио истину Христову и чистоту православне вере, увек остајући верни син Светог Саве. Многобројни су и многи други исповедници наше вере – како у прошлости тако и у новије време – који, и у најтежа времена, никада нису остајали ван црквеног евхаристијског јединства са правоверним епископима Цркве Христове.

Случај Марка Радосављевића је трагичан утолико што је ово и једини пример у новијој историји да њега ниједан епископ у васцелом православном свету не признаје за епископа. Нико са њим не саслужује нити он икога помиње и признаје нити служи са било ким. У својој трагичној заблуди, овај некадашњи епископ прогласио је самог себе за истину Цркве иако је она увек била и биће саборна. Стога у овој заједници, парасинагоги, нема ни Евхаристије, ни крштења, ни миропомазања, ни свештенства, ни монаштва, ни било које друге свете Тајне. Све су то само тужна обличја иза којих нема силе и благодати Божје. Учествујући у њима, они који му следују не задобијају благодат Божју већ још дубље тону у блато сопствене заблуде, мржње према Цркви Христовој и сопствене изолације.

У својој пастирској бризи за верни народ, изложен овим вуковима у јагњећој кожи, који преко својих интернет-сајтова, својом речју и делом, одвлаче верне од јединства у Христу, осећамо потребу да још једном упозоримо на опасности које долазе од било какве заједнице са сектом артемијеваца. Многи у свом незнању верују да могу да иду у своје парохијске цркве, а истовремено и на „нечастиве скупове“ ове секте: Не знају да тиме навлаче на себе и на своје породице вечну осуду. Свако општење са онима који не само што живе у својој заблуди већ, противзаконито користећи име Српске Православне Цркве и непостојеће „Епархије рашко-призренске у егзилу“, удаљује од Христа и уводи у свет нездравог ревновања, што подстиче на мржњу и нетрпељивост према свима који нису са њима. Подсећамо и представнике општинских самоуправа у којима делује ова секташка заједница да треба добро да знају да је реч о групи која нема никакве правне и канонске заједнице са Српском Православном Црквом, а самим тим са Једном, Светом, Саборном и Апостолском Црквом Христовом. Ова секта није ни регистрована као верска заједница и делује незаконно – како црквено тако и правно.

Са очинском љубављу позивамо овом приликом и следбенике ове парасинагоге да се врате јединству Цркве у којој су сабрани њени канонски пастири, да се врате у евхаристијску заједницу православних који од Синаја до Јерусалима, од Свете Горе до Русије, далеке Северне и Јужне Америке, у јединству Христовом живе као деца Божја. Нема православне вере која није посведочена евхаристијски, јер је Христос живо и целовито присутан у свакој Литургији коју савршава канонски епископ са својим верним народом. А у Цркви епископ никада није сâм већ увек у заједници са другима, што се и преноси кроз апостолско наследство до данашњих дана. ■■

Активности Патријарха

На слави престоничке Богословије

Богословија у Београду, која и носи име највећег међу Србима – Светог Саве из благородне и родоначалне лозе Немањића, прославила је своју славу, 10. маја 2017, Литургијским сабрањем којим је началствовао Патријарх српски Иринеј са Епископом топличким Арсенијем у крипти Св. великомученика Лазара у Храму Св. Саве на Врачару.

Свечаност је употпуњена ломљењем славског колача и трпезом љубави у просторијама Богословије, коју је посетио и Његова Светост, као и директор Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама др Милета Радојевић, Архимандрит Стефан Шарић, академик Димитрије Стефановић, директор ПУО протојереј-ставрофор Стојадин Павловић, представници Православног богословског факултета, представници богословија из Фоче, Крагујевца, Сремских Карловаца, Ниша и Цетиња и др. Након ручка у Богословији Св. Саве, гости су имали прилике да посете изложбу коју су приредили монах Игнати-

је Марковић и проф. Радомир Врућинић са ученицима Богословије.

На Врачару

Патријарх српски Иринеј служио је 10. маја 2017, поводом храмовне славе, празника Спаљивања моштију Светог Саве на Врачару, Свету Литургију у крипти Храма Св. Саве.

На Новом гробљу

Његова Светост је служио 21. маја 2017. Свету Литургију у Цркви Св. Николе на Новом гробљу у Београду. Овом приликом, Патријарх је рукоположио Филипа Новаковића у чин ђакона. Служивало је свештенство АЕМ. ■■

Упокојио се у Господу Владика осјечкопољски и барањски Лукијан (1933–2017)

Дана 24. маја 2017. године, у поподневним часовима,
у Клиничком болничком центру Осијек, уснуо је у Господу
Његово Преосвештенство Епископ осјечкопољски и барањски Лукијан.

Вечан ти спомен, достојни блаженства Владико Лукијане!

Животопис блаженопочившег Епископа Лукијана

Преосвећени Епископ Лукијан (Владулов), рођен је 9. маја 1933. године у Хајфелту (данашњи Нови Козарци у Банату), од родитеља Мирка Мачкића и мајке Јелене. Основну школу започео је у Српској Црњи, а завршио у Ковиљу. Петоразредну Богословију са матуром завршио је у Сремским Карловцима, а Богословски факултет Српске Православне Цркве у Београду.

Монашки постриг примио је у манастиру Ковиљу из руку игумана Леонида, 1958. године. Рукоположен је за јерођаконa 1959, а за јеромонаха 1963. године.

Од његовог доласка у манастир Ковиљ ова светиња генерално је обновљена, како црква тако и манастирски конаци. Ценећи рад оца Лукијана, тадашњи Епископ бачки Никанор премешта га из манастира Ковиља у манастир Бођани, 1. фебруара 1964. године. Манастир Бођани до тада је био осиромашен и запуштен у сваком погледу. За време његове управе покренуте су бројне активности за развој и подизање ове светиње, као и за њену рестаурацију и конзервацију. Паралелно са стварањем једног од најсрећенијих манастира наше свете Цркве у то време, у селу Вајска, која је тада била манастирска парохија, отац Лукијан подигао је врло лепу цркву која је посвећена Светом Василију Острошком Чудотворцу.

Ценећи његов примеран вишедеценијски рад на њиви Господњој, Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве, 23. маја 1991. године, изабрао је Архимандрита Лукијана за Епископа нововаспостављене Осјечкопољске и барањске епархије.

Хиротонија је обављена у Саборном храму Светог оца Николаја у Сремским Карловцима, 14. јула 1991. године. Преосвећени Епископ Лукијан устоличен је у Даљу, у Саборном храму Светог великомученика Димитрија, 18. августа 1991. године.

Хиротонију за епископа и устоличење извршио је Његова Светост Патријарх српски Павле са више архијереја Српске Православне Цркве.

Преосвећени Лукијан преузео је нововаспостављену Епархију осјечкопољску и барањску у време рата. Поред осталог архипастирског старања, његова огромна улога у видању свакојаким рана у тешком поратном периоду нешто је што је посебно обележило двадесет и шест година његове архијерејске службе.

Опело и сахрана Епископа Лукијана Владулова

Преосвећени Владика сремски Василије уз саслужење Митрополијта зајребачко-љубљанској Порфирија и П. Г. епископа: шумадијској Јована, бачкој Иринеја, бихаћко-петровачкој Ашанасија, франкфуртској и све

Немачке Сергија, крушевачког Давида, будимског Лукијана, шойличког Арсенија и умировљених епископа: Василија и Константина служио је, 29. маја 2017. године Заупокојену Литургију блаженоупокојеном Епископу осјечкопољском и барањском Лукијану у Храму Светио Димитрија у Даљу. Беседећи, Епископ Василије је истакао да је Владика Лукијан био архијереј у веома тешко време по његову Епархију, али да је он то стоички поднео, увек на путу истине и вере.

Са вером и надом у Васкрсење, епископство, свештенство, монаштво и верни народ Српске Православне Цркве, родбина, пријатељи и бројни поштоваоци Епископа Лукијана, сабрали су се у даљски Саборни храм Светог великомученика Димитрија на молитвени испраћај Владике који је последњих 26 година био мудри и брижни архијереј Богом чуване Епархије осјечкопољске и барањске.

Светом Заупокојеном Литургијом началствовао је Преосвећени Епископ сремски Василије, уз саслужење П. Г. епископа: бачког Иринеја – администратора упражњене Епархије осјечкопољске и барањске, шумадијског Јована, изабараног милешевског Атанасија, крушевачког Давида и изабраног бихаћко-петровачког Сергија.

На опелу Епископу Лукијану началствовао је Митрополит загребачко-љубљански Порфирије, а чинодејствовали су и П. Г. епископи: будимски Лукијан, браничевски Игнатије, изабрани нишки Арсеније, умировљени зворничко-тузлански Василије и умировљени средњо-европски Константин. На опелу је учествовало бројно свештенство и монаштва из више епархија Српске Православне Цркве.

Литургији и молитвеном испраћају Владике Лукијана присуствовали су директор Управе за сарадњу с Црквама и верским заједницама Републике Србије др Милета Радојевић, генерални конзул Републике Србије у Вуковару Милан Шапић, надбискуп ђаковачко-осјечки Ђуро Хранић, директор Уреда Владе Републике Хрватске за односе са верским заједницама Шиме Јерчић, председник Српског народног већа Милорад Пуповац, председник Заједничког већа општина Драган Црногорац, као и многи други представници културног и јавног живота.

У литургијској беседи Владика Василије је између осталог рекао: „Владика Лукијан је дао велики допринос у очувању православља у васпостављеној Епархији

осјечкопољској и барањској. Био је увек изнад политиканства, стојећи мудро на временском и историјском раскршћу. Ако његов живот меримо по мерилима вере, можемо рећи да је био испуњен богатством. Зато што се растајемо са веома драгим братом и човеком, жалимо за Владиком Лукијаном, али не као они који немају наде.“

Од блаженопочившег Епископа Лукијана на опелу се опростио Епископ бачки и администратор Епархије осјечкопољске и барањске Иринеј, између осталог рекавши: „Од најраније младости, посветивши свеколико своје биће и све своје снаге, духовне и телесне, служењу Богу, он је непоколебиво и неуморно, ево до последњег свога даха на земљи корачао путем спасења. Он је пострижник манастира Ковиља у Бачкој, недалеко Новог Сада. Пре тога је живео од детињства у Банату. Затим је био дугогодишњи старешина манастира Бођани. Круна његовог служења, избором за Епископа, јесте његово служење овде у епархији која многим изгледа као нова, новооснована, а у ствари је стара епархија, засведочена већ у 18. веку, али је касније била укинута, услед историјских разлога и обновљена 1991. год. То се касније показало као плодотворна одлука наше Цркве, нашег Светог Архијерејског Сабора, јер је Владика овде успео да уради много, уз сарадњу са свештенством које се показало, у тешким приликама, примерним, ревносним, оданим и резултати су, хвала Господу, видљиви и данас, почевши од епископске резиденције коју ми старији памтимо као руину, готово рушевину, а сада је то један примеран, срећан двор.“

У име свештенства и монаштва, од Епископа Лукијана опростио се протојереј-ставрофор Ратомир Петровић, парох и архијерејски намесник осјечки: „Сви који су били сведоци живота и рада Владике Лукијана знају добро колико је био неуморан радећи на њиви Господњој. Историја ће забележити сва здања која је подигао и обновио у току свог архијерејског службовања на овом црквеном подручју. Још је од далеко већег значаја оно што је урадио подижући живу Цркву“, рекао је прота Ратомир.

После опела, тело блаженоупокојеног Епископа Лукијана, по његовој жељи, похрањено је у крипти Саборног храма у Даљу.

Вечан ти спомен, достојни блаженства Владико Лукијане!

*Извор: Епархија осјечко-пољска
Протојереј-ставрофор Слободан Блажић*

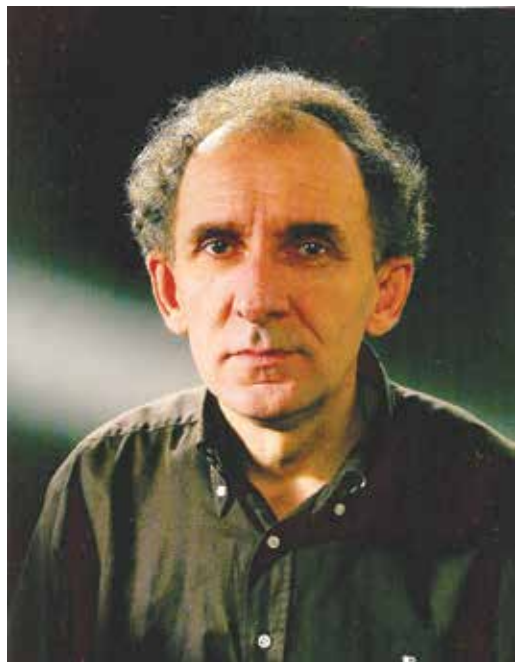

Разговор са Драганом Елчићем, редитељем

Заветни филмови за свој народ

Живот око нас престали су да бележе телевизијски програми, радијске емисије, публицистичка издања. Лажирамо своје животе, забављамо се и удаљавамо од стварности.

Али нас зато документарни филмови редитеља Драгана Елчића враћају у реалност. Да се запитамо ко смо, да преиспитамо шта се дешавало и да покушамо да схватимо како се живи са максимумом „Све оно што ми долази ја сам му рад“.

Драган Елчић, рођени Сарајлија, режирао је преко 600 документарних и краткометражних филмова, чак 78 различитих документарних емисија, серија и драма. Потписао је 1.400 режија за 34 продукције из Југославије и света. За целокупан рад Елчић је освојио 67 награда, од чега су 59 међународне. Дуго није могао да схвати да после најстрашнијег рата који се водио на просторима некадашње Југославије, Сарајевски Срби могу само у срцу да понесу своје Сарајево. И да би се сутра, када би се десила нека глупост, све поновило, са још већом мржњом. Породица је у последњем тренутку отишла у избеглички камп у Братунцу. Он је остао, како каже, нигде, без завичаја. Магистрирао је у Москви на тему „Документарни филм у екстремним условима“ и то ће, када се погледа његов филмски опус, бити прецизно одређење филмографије овог аутора. „Човек мора бити дорастао изазову који је испред њега“, објашњава редитељ чији су филмови настали упркос нашем немару према својој историји, а посебно према својим страдањима и самозабораву. И додаје: „Теме проналазе мене. Да се није десио рат, био бих режисер комедија. Моји филмови настали су као болни крик изазван ужасом у који је политика претворила наше животе. То је била моја реакција, начин да вриснем и

саопштим свету и нама самима на који начин нам је политика упропастила живот. И како то предано наставља да ради.“ Са Епархијом бачком урадио је „Верски календар“ на РТС-у који се непрестано емитује. Данас је редовни професор и в. д. декана Академије уметности у Београду.

Снимили сте филмове „Чувари тишине“, „Милица“ и „Моја учитељица“ на Косову. Да ли је иза ових филмова који су овенчани наградама, стала држава са својом подршком?

— Када сам снимао „Чуваре тишине“ о манастиру Високи Дечани, а после тога и филм о девојци из Призрена, Милици, имао сам вербалну подршку и тапшање по рамену да радим заветне ствари за свој народ, али када је требало конкретно уложити да се сними филм, сви су се измакли јер, како су ми ипак рекли, није баш zgodно да се и они ту појављују. Тај страх и небрига за круцијалне ствари довели су нас до садашњег стања. Уметничко дело које документује српска страдања држава мора институционално да помогне. То је нормално свуда у свету сем код нас. Дугометражни документарни филм „Милица“ посвећен је једином српском детету које живи у Призрену. Главна јунакиња је Милица Ђорђевић која се свакога дана нада да ће

Драматургија Литургије

Имао сам част да ми Његова Светост Патријарх Павле дозволи да први са камером уђем у олтарске двери на Васкршњој Литургији у Саборној цркви. Створио сам телевизијску драматургију Литургије која је сасвим другачија од дотадашњег начина преношења Литургије. Редитељи су вернике снимали као публику, а олтарске двери као позорницу. Све је другачије када се познаје сама Литургија. Ја сам снимао вернике као учеснике у Литургији, а то је значило да сам обрнуо кадмирање и омогућио да се кроз слику дочара заједничарење и јединство клира и народа.

зачути гласове још неке српске деце са којима ће поделити детињство, школовање, дечије игре и радости одрастања. Прича о усамљеном детету нема политички концепт и може се гледати у Београду, у Призрену, у свету. Када радим филм желим да гледаоцу остане тај мали „камичак у ципели“ који га жуља и не да му да буде равнодушан. Филм сам направио са намером да се проблем школовања мале Милице реши.

„Моја учитељица“ је филмски запис о учитељици из Зубиног Потока која пешачи 80 километара да би држала часове двојници ученика. Мој најдражи филм је „Чувари тишине“, прича о манастиру Високи Дечани у коме нема ниједне изговорене речи, а прича је испричана поетиком слике, звука и тишине о нашој духовности. У време када сам снимао филм 2001. године, манастир је имао 30 монаха и био је највећа монашка заједница у Српској Православној Цркви. После мартовског погрома на Косову и Метохији остали су сами. У насељу Дечани више није било Срба који би дошли на Литургију. Једини живи сведоци тог времена су италијански војници КФОР-а који чувају њихову молитву. Због тога се филм зове „Чувари тишине“. То је потресна сага о страдању нашег народа и чудесним духовним везама наших народа. Наиме, главни мајстор приликом градње Цркве Христа Пантократора (Сведржитеља) био је фра Вита из Котора. Током Другог светског рата италијански војници су штирили и сачували Високе Дечане, а и данас га чувају. Током заштите манастира погинуо је 21 италијански војник бранећи српску светињу.

Филм „Живот“ који сте снимили 2000. године у манастиру Ковиљ је обишао свет и добио силне

награде, био је номинован и за Оскара. Шта је стало у седам минута, колико филм траје?

– Филм се бави тематиком која има везе са вером и нашом духовном традицијом. Преко пута манастира налази се мала црква која је наслоњена на столетно храстово стабло. Оно је урасло у цркву, а на врху се налази станиште рода. У тој цркви се крштавају верници. Направио сам метафору живота између природе и протока времена. То је арт форма у филмском поступку, а у филму нема ни једне изговорене речи. Филм говори о односу људског живота и природе, односно трајања где се спајају једно са другим.

Недавна пројекција вашег филма „Радован – повик иза зидова тамнице“ у Сава центру у Београду изазвао је велико интересовање. Каква је структура филма и како сте дошли на идеју да радите филм о Радовану Караџићу, да ли сте га познавали?

– Кроз облик личног исповедања Радована Караџића желео сам да обичном човеку дочарам време и историјски тренутак. Рад на филму је био велики изазов за мене, али и одговорност и част јер сам га познавао пре рата. Природом свог посла, као редитељ „С канала“ Републике Српске био сам у непосредном свакодневном додиру са председништвом на Палама. Када сам донео прве награде за филм „Крстић“ о егзодусу Срба из Сарајева, који је добио Grand Prix у Београду, а ускоро и „Златног витеза“ у Москви, имали смо разговор на Палама који никада нећу заборавити. Председник Караџић је прво питао где ми је породица и шта може да учини за нас. Позвао је Биљану Плавшић, потпредседницу и замолио је да назове општину Братунац, где су моји избегли, како би се решило наше питање. Ту емоцију никада нисам заборавио. Јануара месеца ове године позвао ме је правни саветник Марко Сладојевић по Радовановој жељи. Пренео ми је његову жељу да направим филм који ће скренути пажњу на маргинализовање његове одбране у Хашком процесу. И пре суђења био је проглашен за ратног злочинца. Марта 2016. године осуђен је на 40 година затвора. Нико се више није бавио истином. Нисам одмах прихватио да радим филм, јер нисам имао угао да изградим причу. Имао сам мање од један посто шанси да филм успе. Како да направим филм који може да пређе Дрину и оде на фестивале, а да то не буде искључиво српска прича? Направио сам синаопсис, написао сценарио и послао Радовану на одобрење. Добио сам потпуну слободу.

Да ли је главни јунак видео филм?

– Није видео ни један кадар. Дао ми је апсолутно поверење и то ми је помогло да изведем причу.

Како сте постигли да филм буде лична исповедаоница Радована Караџића из пера председника Републике Српске?

– Филм је лична исповедаоница, људска прича без икакве политике. Радован говори о стварима које су мање познате и које чине животопис личности. У филму сам хтео да избегнем да било ко прича о Радовану. То је телевизијно и не одговара филмском језику. Послао сам му питања, на која сам добио одговоре. Имао је прилику да каже шта жели иза зидова тамнице. У 96 минута, колико траје филм, хтео сам да одведем гледаоце код председника на кафу у Хашку ћелију да попричају и да им, када крену кућама, остане један „камичак у ципели“ за размишљање. Одржао је слово свима нама о историји, о визури времена у коме живимо, о нама самимма какви смо у садашњем времену, о ономе шта се дешавало и шта би се десило да није било то што је било. Првак Народног позоришта Љубивоје Тадић тумачи лик Радована. Филм је без рекламе, без билборда и било какве медијске најаве дупке напунио Сава центар. Интересовање је невероватно. Сада филм отвара „Златни витез“, а у следећој фази ће се вероватно десити да се направе пројекције у свим већим градовима. Филм и ја смо били под сталним притисцима и покушајима да се утиче, странке и утицајни појединци су се уплашили шта ће Радован рећи. Нису схватили да је то уметничко дело. Најсмешније ми је било што су сви они потврдили долазак на премијеру у Сава центар и онда волшебно нестали. Сада ти исти људи моле да погледају филм.

Из одговора се јасно види да је он дубоко верујући човек?

– Радован Караџић је православно опредељен човек, дубоко духован. Тако је васпитан и тако живи и данас. Остао је доследан и када су се сви окренули комунизму био је српски дисидент. У филму постоји један есеј у коме говори о хришћанству и шта Христос значи за нас. После пројекције ми је пришао један монах и рекао да је научио нешто што до сада није знао о својој властитој вери из визуре Радована Караџића. Ни једног тренутка није бранио себе. Никога није осудио. Напротив, бранио је Тадића који га је ухапсио и сматра да је тако требало. Био сам збуњен када сам добио његове одговоре. Мислим да се једино ослонио на веру која му је помогла да опстане и претраје – пре рата, у рату, у време прогона и сада када је са Богом док се налази у ћелији. Његова снага је невероватна, а црпи је из духовности. Зна шта га чека. Остале затворенике духовно оснажује, показује им духовни пут. Утемељен је у молитвама и даноноћно се моли. У молитви налази свој „светлећи луч“, како он каже, који га води и даје му снагу да истраје. Не за себе, јер је спреман на свако пострадање, већ због своје поро-

Крст који носим

Имао сам велику одговорност због Радована који је утамничен, због његове породице и српског народа у Републици Српској. Тај терет човек мора да носи са собом као крст. И створи частан филм о човеку чија се реч није чула из тамнице. Који је издржао до краја, створио Републику Српску и преузео одговорност за свој народ. Новац за снимање филма сакупили су некадашњи официри Војске Републике Српске. Ниједна институција, ниједна држава није дала финансијску подршку.

дице и српског народа у Републици Српској. Мој филм „Чувари тишине“ гледа свако вече.

Како види своје пострадање?

– Сматра да му припада. Каже „Све оно што ми долази ја сам му рад“.

Колико знамо о периоду његовог скривања као јуродиви Драган Давид Дабих?

– Испричана је цела прича у филму. Њега су хтели да убију, не да га ухапсе. Остао је потпуно сам. Ослободио је своје чуваре, престао да контактира са породицом. Сматрао је да је јавно скривање најбоље скривање. У филму је његова реченица „Онај ко зна ко сам, није знао где сам, а онај ко зна где сам, није знао ко сам“. У тренутку хапшења код себе је имао књигу Светог Теофана Затворника и то је била последња књига коју је читао на слободи. Филм се завршава молитвом „Многаја љета“, а на одјавној шпици се истиче да је филм „Радован – повик из зидова тамнице“ завршен „уочи Васкрса 2017. године“.

Славица Лазих

Вазнесење Господње – Спасовдан

Слава престоног града свих Срба

Српски Патријарх Иринеј је 25. маја 2017, на славу Града Београда, предводио славско сабрање у Вазнесењској цркви, а потом и литију централним улицама. Свјатјејши је беседио о сили овог празника, као и о новопросијавшем светитељу Мардарију чије су нетљене мошти недавно обрете-не. Патријарх је честитао градску славу свим Београђанима, са поруком да је српска престоница данас хришћански град.

Светом Архијерејском Литургијом у Вазнесењској цркви, којом је началствовао Његова Светост Патријарх српски Иринеј уз саслужење П. Г. епископа: источноамеричког Иринеја и моравичког Антонија, као и традиционалном литијом централним градским улицама, Град Београд је обележио своју славу – Вазнесење Господње, Спасовдан. Након Свете Литургије, улицама Белог града кренула је свечана литија у којој су учествовали Епископ топлички Арсеније, домаћин славе заменик градоначелника Београда Андреја Младеновић, градски менаџер Горан Весић и представници Града Београда, принц Александар Карађорђевић и принцеза Катарина, начелник Одељења за веру у Генералштабу ВС пуковник Саша Милутиновић, припадници свих родова Војске Србије, коњица Полиције, као и многобројни благочестиви народ.

Молитве за здравље и спасење житеља престонице, традиционално и ове године су читане на Теразијама, код Саборне цркве и на крају у порти Вазнесењске цркве где је Патријарх српски Иринеј беседио о празнику Вазнесења Господњег, као и о новопросијавшем светитељу Мардарију Либертивилском, чије су нетљене мошти недавно обрете-не.

Први пут у славској литији ношене су мошти Светог деспота Стефана, у време чије је владавине Београд први пут добио титулу престоног града Срба.

Дечја литија

Са благословом Патријарха српског Иринеја, организација Православно спортско друштво „Света Србија“ организовала је са децом спортистима и њиховим вршњацима из основних школа градских општина Палилула и Чукарица, прву Дечју литију. У литији су учествовала и деца чланови Црквеног фолклорног ансамбла „Бранко“ из Ниша.

Преко хиљаду деце која су била свечано обучена, кретала су се на крају велике Спасовданске литије, носећи у рукама балоне распоређене у бојама српске заставе. Крећући се централним улицама српске престонице од Вазнесењске цркве па до Саборног храма, деца су улепшала велику Спасовданску литију која је окупила верни народ свих старосних доби. Видевши Дечју литију, и остали малишани су се придруживали својим вршњацима који су на челу сваке мини колоне носили транспаренте са мислима наших знаменитих личности.

Приредила: З. Нешић

– Од Свечовека до Богочовека –
Живот и рад Епископа Николаја
– 32. део –

Свет сигнала

Радован Бићовић

Као што скуп симбола чини сав просторни свет, тако скуп сигнала означава време. Символи су, иако мењају форму, трајни, а сигнали, за разлику од њих, тренутни. Они наговештавају одређена стања, бивања, милост или казну Божију. Док је цео свет као просторна датост символ духовне, оностране реалности, дотле тај исти свет, егзистирајући у времену, или као време, постаје свет сигнала, односа, промена, премештаја, дешавања међу стварима и бићима. Сигнали у суштини имају двојаку улогу. То су догађаји који наговештавају будућност, али и догађаји који дају одговор зашто се нешто десило у прошлости.

У сигнале на првом месту спадају *снови, мисли и осећаји*. Кроз снове Бог најављује своју вољу роду људском. Кад изненада мислимо о неком, то је знак да он мисли о нама. Кад нас обузме осећање туге, то можда значи да нам се може десити нека невоља (*Символи и сигнали*, 350–355). Ови ставови спадају у тзв. ставове који се не могу ни потврдити ни оповргнути. Они могу да буду тачни, али и не морају. Да Бог кроз снове саопштава своју вољу и открива себе има много примера у *Житијима Светих*, али, исто тако, у њима се говори и о лажним сновима. Данашња психологија и психијатрија знају и за оне снове који су плод разних халуцинација и поремећене психе. Зато ове ставове никад не треба схватити као универзалне принципе.

Природне појаве и елементарне непогоде, потоп, громови, киша, суша, земљотреси, падање звезда,

такође су сигнали који разумног човека опомињу да је реч о казни Божијој (Исто, 356–358). Велика појава скакаваца, змија, мишева, затим појава глади, ратова, ромора, све су то сигнали Божије казне или велике опомене. Чак је сваки човек човеку сигнал (Исто, 359–363). Христова чуда су знак да је Бог међу људима и да Христос није обичан човек (О овоме види: Љубомир Иванчевић, „Природа као збир симбола и сигнала“, *Православље*, 1989 (XXIII) 545,5). И из овога се јасно види да је Николајева основна преокупација да открије шта одређене појаве значе за човека, а не шта су оне за себе.

Сигнали, када се односе на прошлост, казују да се нешто догодило као последица греха и поремећеног односа између Бога и човека. Кад се пак односе на будућност, они су условни, имају пророчки карактер, *ако – онда*, то јест, ако човек не измени свој однос према Богу, десиће се то и то. Николај је одиста умео да чита те чудесне сигнале, и на основу њих је готово непогрешиво предвиђао будуће догађаје, о чему ће бити више речи у поглављу о филозофији историје.

Подлогу за његово поимање сигнала чине старозаветна пророчтва и верско искуство, што треба битно разликовати од разних предвиђања, нагађања и футуристичких идеја, које не морају увек бити нетачне. Док је човек имао приснији однос с природом, док се удубљивао у њене тајне и догађаје, и осећао њен ритам, он је и разумевао смисао тих догађаја. Модерни човек, који се насилнички одно-

си према природи, више не разуме њен језик и говор.

Проблем закона у природи

Свет као скуп симбола и сигнала, све што јесте и што се дешава у свету – има своје зашто. У природи се ништа не дешава случајно нити пак по неким њеним унутрашњим законима, јер они и не постоје. Све што се дешава је последица човековог односа према Богу. Падом у грех човек је постао болесно биће и његова болест се пренела и на спољашњи свет. Због човека је свет постао очајни болесник. Загађеност света је условљена загађеношћу човека. И зато, речено модерним језиком, екологији света мора да претходи екологија душе. Модерна наука је све појаве у природи настојала да објасни помоћу неких унутрашњих закона саме природе, или њеном својеврсном дијалектиком. Уместо природног детерминизма или природне узрочности, историјског детерминизма или узрочности, Николај поставља, условно речено, *персоналну узрочност*. Природа је зависна од Бога и човека. Све што се у њој дешава проузроковано је самом природом односа између Три Божанске Личности и личности самог човека. Механицистичко-материјалистичке теорије стално истичу да је човек детерминисан природом или историјом, а Николај сматра обратно. Природа и историја су условљене Богом и човеком, односно њиховим међусобним односом. Ако човек греша према Богу и другом човеку, не може а да не греша и према природи, због чега

она опет мења свој лик. Свет и сам човек условљени су самом човековом слободом. Од његовог хоћу са Богом и нећу са Богом зависи судбина света. За Николаја постоје само два закона света и живота – закон љубави и закон мржње, или, речено његовим језиком, морални закон. Ово је једна од централних идеја свеукупне његове мисли.

У *Беседама под јором* и краћем спису „О хармонији с бескрајним“ Николај и сам тврди да постоје природни закони, закони иманентни самој природи. „Егзистенција природе доказује егзистенцију природних закона; егзистенција природних закона доказује егзистенцију универзалног божанског разума, егзистенција божанског разума егзистенцију бесмртног живота“ (*Беседа под јором* („Беседа о вери у мрак“), СД IV, 25). Или: „Закони владају природом у малом као и у великом. По закону се окрећу сунчани системи, по закону падају ситне пахуље с неба на земљу. Ништа не бива ван и против закона. Творац свих закона је Бог“ (*О хармонији с бескрајним*, СД X 646). Од овог становишта он касније одступа – негира постојање било каквих природних закона, или, у најбољем случају, одриче им било какву важност. Ако се допусти постојање природних закона, то би значило и прихватање става да је свет посебно биће, суштина која се онтолошки апсолутно разликује од природе Бога, аутономно биће које стоји насупрот Богу, али које је призвано да заједничари с Њим. То он није могао да прихвати. Одрицање супстанцијалности свету логички проузрокује и негацију природних закона или неких унутрашњих енергија („логоса“) на основу којих би се свет развијао. Међузависност Бога, света и човека Николај темељи на *природи*, а не Божанској слободи (енергији) и од Њега датој људској слободи и унутрашњим логосима света. Тиме на одређен начин негира персоналну узрочност (а хоће да је афирмише) и успоставља

природни детерминизам (који, у ствари, негира). Хоће слободу, а добија нужност. Ако свет и човек нису детерминисани природним законима, они су условљени самом Божанском природом.

Идеју о непостојању природних закона Николај посебно развија у *Науци о закону (Номологији)*. Ту полази од чињенице да се у Библији нигде не спомиње појам *природни закон*, и да је он само својствен модерној науци. Савремена наука стално говори о „природном мозговању“, „полиномији“, као највећем научном достигнућу и познању због кога се подижу школе, универзитети, лабораторије и академије (*Наука о закону (Номологија)*, СД V, 255–256 (у даљем тексту *Номологија*)). Власт природних закона посебно доминира у Европи и Америци. „Аутократија – готово да кажемо тиранија – природних закона над људима у том делу човечанства тако изгледа потпуна као завршен круг без иједне тачке“ (Исто, 256). За разлику од евро-америчких научника, теолози и Библија не спомињу природне законе једноставно зато што они не постоје (Исто, 257). Иако на први поглед може да изгледа уверљива, његова почетна аргументација није добра. Из чињенице да се у Библији не помиње појам *природни закон*, не мора обавезно да следи закључак да он и не постоји. Било би погрешно прогласити непостојећим све оно што се у Светом Писму не спомиње).

Ако својим схватањем природе као симбола Николај настоји да прикаже да су материјализам и пантеизам неодрживи, онда својим поимањем закона хоће да покаже да су неистинити материјализам и идеализам. Материјализам, по којем је природа „законодавац“ и „законопримац“, и идеализам, по којем је Бог „законодавац“ а природа „законопримац“, подједнако су неодрживи (Исто, 258). Да би ову тезу поткрепио, он користи следећу аргументацију. Питање закона је искључиво ствар (или својство) словесног разума. Разумност (словесност, свесност) се претпоставља са две стране: од оне која даје закон и она која га прима. Уколико пак једна страна није словесна, закон не може да постоји (Исто, 258). Ако је словесност два бића услов да постоји закон, онда су материјалистичке теорије о природи као „законодавцу“ и „законопримцу“ контрадикторне самом појму закона као нечему разумном. Идеалистичке теорије су само делимично тачне. Тачно је да је Бог „законодавац“ јер је Он словесно Биће, али је зато нетачно да је природа „законопримац“, јер је она бесловесна. Из ових премиса следи категорички закључак: „Према томе, нити природа може дати законе, нити их може усвојити. А из тога следеће да тзв. природни закони не постоје“ (Исто, 259).

– наставиће се –

Пет година од упокојења
протојереја-ставрофора др Радована Биговића (1956–2012)

Сен суботе над клизавим камењем

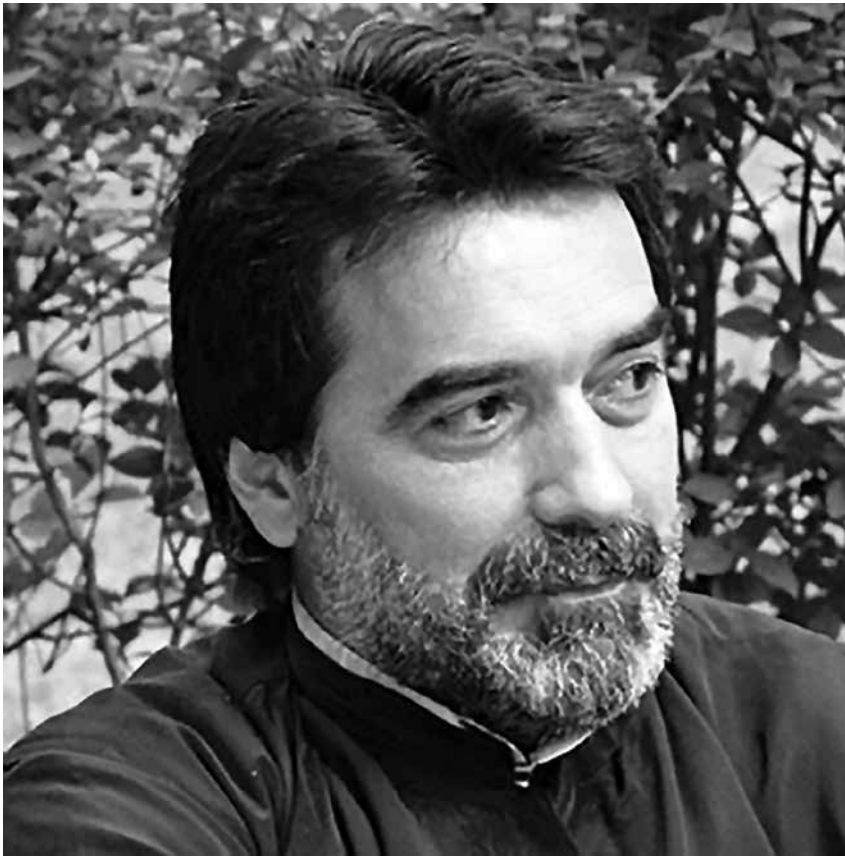
Праведник кад достигне да сконча, биће у покоју, јер часна старост није у многим годинама ниш се мери бројем година. Нејо је мудрост људска седина, а неокаљан живот – то је зрела старост (Прем. 4, 7–9). Скончавши за мало времена праведник је испунио дује године; јер угодна би Господу душа његова; (Прем. 4, 13–14). И темељи зигова градских беху украшени сваким грађиним камењем... (Откр. 21, 19).

Изнова и изнова, како прође ксантик (април) и зајемо у време када је Земља при својој путањи на суптилној одаљености од Сунца, између пролећа и лета, почне тајновито да нас посећује некакав меланхолични *дежа ви*, милосни бол хроничне ране на срцу – радосна туга. Говоре нам: „Морао је да умре...“ Развејавани (Лк. 22, 31) и раслабљени (Јн. 5, 7–11; Дап. 15, 24) сетно се још увек питамо: „Зар није прерано?! Колико је још могао...?!“ Упркос томе, и даље би да се радујемо. Но, говоре нам: „Кад ћете схватити да га нема више?!“ Не претпостављају шта нам то од њега недостаје, зашто смо тако наизглед никакви. Није сувишност да обелоданемо да нам управо недостаје *живости* коју је носио са собом и својом појавом; коју је преносио кроз кретање, гестове, говор, писање. Откако га познајемо очевидно нам је било сагласје живости у његовим речима како приликом разговора тако и у текстовима. Лако се да претпоставити да је и за списатељство надахнуће добијао кроз обраћања цркви и током комуникације у њеном окриљу. Ту живост можемо препознати као кохезиону есенцију *шела*, у бити, као фундамент заједништва. Осетио је отац Радован живосни импулс епохе и њиме оживљавао обамрло тело Цркве. Ношен ис-

тим таласним фронтом, заједно са митр. Блумом, Афанасјевим, Флоровским и Шмеманом радио је свим срцем на литургијској обнови. Поред богословских дефиниција она је подразумевала садржајнији црквени живот, активно учешће у изградњи парохије, нарочито кроз богослужење. У том смислу, немали труд је отац Радован улагао у неговање црквеног певања на нашем савременом језику. Сагласје доживљаја естетике (благолепија) и разумевања дубине смисла дивних речи црквеног песништва омогућавао је потпуније духовно сагледавање у односу на ранију, морамо признати, окошталу богослужбену форму. Једноставно, доста осећаја и пажње је било неопходно да се оформи јединствен и савремен израз наше народне душе, који је сасвим природно анимирао људе да свим срцем здружено учествују у богослужењу. На тај начин, постигао се доживљај пуноће бића кроз опитно литургијско заједништво што је људе неодољиво привлачило да хрле цркви. То је била основа на којој је отац Радован афирмисао аскетско-стваралачки приступ, један духовни еволутивни след у Цркви нашег времена. У њему је свако, било да је научник, уметник, обичан радник или нешто друго, могао изнаћи стваралачки израз прожет духовним подви-

гом и опитом вере. Млади људи су у томе препознавали праву ствар, добро струјање, искрено се одушевљавали; око земунског манастира где је служио, почела је да пулсира радосна стваралачка енергија. Стари су се подмлађивали. Литургијско друштво се помаљало.

Некако наједном, у последње време, тек, постаје нам јасно да се црквена живост постепено и неприметно загасила и замрла. Посвуда примећујемо да је тих неколико година до 2012, 2013, интензивнијег црквеног живота и духовног полета смењено некаквим духовним опадањем. У доста парохија осећа се пасивност, тромост. Да је жив отац Радован, питали бисмо га о томе. Сигурно би, духовним барометром у срцу, проценио о чему се ради: да ли је можда по среди закон црквеног живота – смењивање духовне плиме и осеке?... Или смо једноставно полагано склизнули са духовног таласа и да смо, и те како, криви за пропуст. Након чега, можда беспотребно помишљамо да су се појавили и они који свесно или несвесно поклапају жишке живости... да се појављују формуле како покретати Цркву као механизам, тврдње да је литургијска обнова погрешна, промашена, неуспела... Ако је наизглед без плода, сигурно није узалудно подузимања јер знамо да је исти-

нито било то разумевање, сагласје и једномислије кад смо здружени седели око оца Радована и горућих срца, у идилама суботним црпели увереност у Истину. Да, то се региструје срцем, а не мозгом. На своме примеру смо се уверили како се у таквом реалном духовном амбијенту чак и атеистичка свест преображава у теистичку, како и окамењена срца омекшавају... И то је чудо једно: захваљујући духу живости ми, обично камење, осећали смо се као организам. Једном нас је узимао отац Радован, сакупљао и зидао у кућу духовну (1. Пт. 2, 4–5), и то на темељу који је Христос (1. Кор. 3, 11). И ми, обично стење, постајали смо нешто боље... Дакако, ми смо то камење које не може више да ћути (Лк. 11, 37–40). Јер понекад дозлогрди да се самопоричемо запитаношћу: „Зар смо били нешто више од камења које се једном нашло у истом цаку, а сад се, раздрешено, расипа?“ Тако то иде некад у животу, нек нас то не схоли. Ако је љубав кохезија која их је вези-

вала, чак и након залута срца, добри људи се опет проналазе. Јер, „тамо где има љубави, даљина ништа не смета, а где нема љубави, тамо нема никакве користи од близине“ (Св. Јован Златоусти). Стога, потребно је ослобађати се грубости сопствених карактера како бисмо могли бити *лашко камење*. Оно је неспотицајно, испуњено благошћу и жељом срца да по киши наглас пева праћено оним свемирним реколиким шумом, милозвучним одјецима кроз етар, мелодијом сфера (алузија на текст и музику песме „Slippery stones“, Yann Tiersen).

А има ту и чудноватог камења, које чини дрифт, узбрдо, насупрот сили теже живота метежног. Успиње се до његовог гроба да нађе који трен одмора поред, ту где почива. Ирационални дискурси, рекли би. Али, некад из дискурсне тачке боље сагледавамо курс нашег стремљења. Својим личним прегором, отац Радован нас је поучавао да хришћански живот јесте непрекидан мрављи труд, успињање. И његов осмехнут лик сигур-

но крије одговор: „идем од труда у покој“ (Вл. Николај, *Охридски њролој*, 30. април/13. мај). Прошао је кроз предсмртне дане сасвим свесно. У томе видимо узор како се смрт смирено прихвата на крају трудољубивог живота, нарочито духовно испуњеног. Кад је, након свих дела, досегнуо жуђену узвишицу, на њој покој уготовљен га је сачекао. То је онај седми дан без вечери, без заласка, који траје до у вечност, у коме је и Бог починуо од својих *врло добрих дела*. И ми ћемо, такође, надамо се, остваривши једном све своје прегалаштво, у мери коју нам одреди, наћи починак у Њему, у сабату вечног живота (парафраза завршетка књиге Блаженог Августина, *Исјовесћи*, XIII, 50–51).

Иначе, живост коју спомињемо није било каква одлика физиолошки живог. Она долази од Господа. Може Бог и камењу удахнути живост и од њега подигнути децу Аврааму (Лк. 3, 8). Стога, важно је не уздати се у живост само у људској равни. На то смо упућени брижним речима Вл. Иринеја Добријевића, које су нам се посебно урезале у срца приликом његовог обраћања на прошлогодишњем помену оцу Радовану: „Ако се нека заједница мало и раслаби, битно је да се у сред њене средине налази Господ. Јер је Господ оно што је конституише одозго.“

Недостаје нам од оца Радована онај радосни манир обраћања и поздрављања, пажње услед које човек осети да постоји. Пре пет година последњи пут се телом попео на Земунску гору звану Гардош, а духом на небеску. И опет кажу *да је морао да умре, мрави му њосћали ближи нећо људи* (из песме „Звездознанчева смрт“, Васка Попе). Ипак, он је с нама у срцима и биће, верујемо.

Молимо Господа благог за покој и вечни живот оца Радована и да ове речи, на крају, не буду *хука камења воденичној* (Откр. 18, 22).

Зоран Машић
Миланка Тешовић

– Из православне ризнице тумачења Светог Писма –

Одрицање од свега: следовање Христу у Еванђељу по Луки

– део други –

Проф. др Предраг Драгишиновић

„Одрицање од свега“ је неупитни услов који треба да испуне они који истински желе да следују Христу. Лука приповеда да су ученици напустили све и кренули за Христом:

„И извукоше чамце на обалу, оставише све и одоше за њим“ (5, 11; уп. 5, 28)

Еванђеље по Луки снажно наглашава социјалне моменте у проповеди Исуса Христа. Доминантне су социјалне теме, попут богатства, сиромаштва и односа према материјалним добрима уопште. Исус Христос проповеда против себичног богатства и робовања материјалним добрима. У Еванђељу по Луки вера у Христа и следовање Христу везују се за суштинску промену става према материјалним добрима. Христов ученик не темељи свој идентитет на материјалним стварима, напротив он их раздаје, одриче их се у корист потребитих. „Одрећи се свега“ је трајни позив који Исус упућује својим непосредним следбеницима.

„Одрицање од свега“ је неупитни услов који треба да испуне они који истински желе да следују Христу. Лука приповеда да су ученици напустили све и кренули за Христом: „И извукоше чамце на обалу, оставише све и одоше за њим“ (5, 11; уп. 5, 28). Христов позив богаташу је у ствари позив свима који желе да иду за њим: „А кад је Исус то чуо рече му: недостаје ти још једно: продај све што имаш и раздај сиромасима, па ћеш имати благо на небесима, и хајде пођи за мном“ (18, 22). Овај моменат радикалног одрицања од свега изразито је наглашен у јед-

ној Христовој изреци која се налази само код Еванђелиста Луке: „Тако дакле, сваки од вас који се не одрекне целокупног свог имања не може да буде мој ученик“ (14, 33). А то имање, то је све оно што човек има и што се сматра највреднијим у животу: породица и сопствени живот (14, 26). Ко хоће да следује Исусу Христу одриче се свега, чак и сопственог живота, односно самога себе. Живот је много више од задовољавања материјалних потреба: „јер је живот претежнији од јела и тело од одела“ (12, 23), пошто „где је ваше благо онде ће бити и ваше срце“ (12, 34). Сви ти моменти познати су из Христове проповеди сачуване у текстовима осталих Еванђеља, али код Луке речи Господње су радикалне: „Продајте своје имање и дајте га као милостињу“ (12, 33). Ово је моменат где се социјална димензија Еванђеља изричито наглашава – следовање Христу је одрицање од свега, односно раздавање свег свог иметка сиротињи и одлука да се пође за Христом у неизвесност сутрашњег дана. Овде постоји значајна разлика у односу на тематизовање социјалних момената у параболама: милостиви Самарјанин се не одриче свега, Закхеј такође даје само део свог богатства, од блудног сина се не очекује да се

одрекне свог статуса сина који ће живети у очевом богатству, нити се пак богаташ укорева због тога што није оставио све, већ само због тога што није обраћао пажњу на сиротог Лазара. У том смислу поуке парабола служе за идентификацију са особама које успостављају исправан однос према људима у несебичном давању, путем кога успостављају и исправан однос са Богом. Међутим, од ученика и заинтересованих за следовање се не тражи да дају само део свог иметка, да помогну сиротињи и сл. Не, од њих се тражи да све што имају дају као милостињу и отпочну свој пут са Христом. Како разумети ову радикализацију у контексту Еванђеља по Луки?

Свакако да се милостиња може давати и тако што се онај који даје неће одрећи свега. То је такође врлина. Међутим, бити апостол Христов, његов непосредни ученик подразумева одрицање од свега. Ако се узме у обзир да је Лука у *Делима апостолским*, наставку свог Еванђеља, релативизовао и ублажио овај радикални Христов захтев (људи се крштавају, окупљају на евхаристијска сабрања, живе у местима где су чули и прихватили Еванђеље и сл.), онда се може закључити да је Лука време Христовог земног живота сматрао као време ради-

Слика:

Сабор дванаесторице апостола; Византија, Константинополь, XIV в.; данас се чува у Русији, у московском Државном музеју историје уметности А. С. Пушкина [Государственный музей истории искусства им. А.С.Пушкина]; 34 x 38 см; дрво, позлата, природни пигменти, јајчана темпера (извор: www.ruicon.ru)

калног следовања: *сада* када је Господ међу људима не сме бити дилеме, треба оставити све кренути за њим, бити сведок његовог страдања и васкрсења, и коначно сведок ових чудесних догађаја све до краја земље (Дап. 1, 8). Христово присуство међу људима је присуство самог Царства Божијег: „Али ако ја Божијим прстом изгоним демоне, онда је дошло до вас Царство Божије“ (11, 20). Његово присуство међу људима је време када је *само* радикално следовање адекватан одговор на оно што се догађа. Када га фарисеји упозоравају да га Ирод тражи, Исус одговара: „Идите и кажите тој лисици: ево истерујем демоне и исцељујем данас и сутра, а трећи дан ћу свршити; али данас, сутра и прекосутра треба да путујем, јер не бива да пророк погине изван Јерусалима“ (13, 32–33). На том путу следовати Христу може само онај који се одрекао свега и одлази са њим на пут погибљи и прослављења.

Чињеница да је Еванђелист Лука ублажио овај моменат радикалног следовања у *Делима апостолским* указује на јединственост овог концепта и превасходно за његову везаност за преваскрсно следовање Исусу Христу. У *Делима апостолским* давање милостиње остаје једна од главних врлина пред Бо-

гом. Анђео Божији се обраћа Корнилију капетану: „твоје молитве и твоје милостиње уздигоше се до Бога и он их се сећа“ (Дап. 10, 4); „Корнилије услишена је твоја молитва и Бог се сетио твојих милостиња“ (20, 31). У Дап. 20, 35 апостол Павле цитира једну у тој форми непознату реч Господњу: „Блаженије је давати него примати.“ Давање милостиње је дакле и даље знак припадности Христу, али захтев за одрицањем од свега, на начин на који се појављује у Еванђељу, није више присутан. Како схватити такав развој? Рана Црква није настајала као заједница само оних који су оставили све и следују Христу распетом и васкрслом, већ као заједница многих, појединаца, породица, жена, деце; многих који живе и окупљају је на једном месту тамо где живе и прослављају Христа својим животима. Да ли су дакле Христове речи о радикалном следовању важиле само за апостоле и више не

важе? Важиле само у једном историјском тренутку и више не важе? Христове речи о радикалном следовању биле су у Цркви вековима схватане као један идеал на који су сви позвани, неко да га дословно спроведе у праксу, а неко да га спроводи у праксу у многим животним ситуацијама у којима ће бити позван да исказе свој став, своју веру. Тако, однос према материјалним добрима је такав да су она *за све*. Свака себичност, трка за стицањем и чувањем материјалних ствари је супротна Еванђељу Христовом: живот по Еванђељу је живот у давању и раздавању свега што човек има, до свога живота и самога себе. Тако поступати, тако путовати кроз живот значи да је Еванђеље („блага вест“) допрла до срца човека. То значи да се он заиста одрекао свега или да је у сваком моменту спреман да се одрекне свега зарад онога који се једном за свагда одрекао свега за њега.

Речник православног богословља и духовности

Историјски речник Православне Цркве (1. део – А)

Читаоцима *Православља* доносимо изабране одреднице из *Историјског речника Православне Цркве* у преводу на српски

Н. Афанасјев
(фото: Википедија)

Афанасјев, Николај, Н., свештеник, теолог (4. септембар 1893. – 4. децембар 1966. г.). Рођен је у Одеси, син правника, студирао је на Новоросијском универзитету, и стекао је универзитетско знање из математике и медицине. Године 1920. емигрирао је за Србију где се у пролеће 1921. године уписао на Православни богословски факултет Универзитета у Београду. Ту је 1927. године написао тезу, на српском, „Сила државе у Васељенском сабору“ [„The Power of the State in the Ecumenical Council“]. Године 1927. је у Прагу оженио Маријану Н. Андраскову, рођаку Хајнриха Шлимана, а након тога је предавао веронауку у средњој школи у Македонији. Године 1930. преселио се у Париз где је добио стипендију да предаје на Православном богословском институту Светог Сергија. Предавао је патрологију, а затим је 1932. године прешао на Катедру за канонско право. Рукоположен је за ђакона 7. јануара 1940. године, а сутрадан за свештеника. У јулу 1941. године отишао је из Француске за Тунис како би служио тамошњој православној заједници. Када се рат завршио, он се вратио у Париз настављајући да предаје на Институту Светог Сергија све до своје смрти. Он је оснивач часописа *Пути* који је штампан на руском језику. Његов концепт „евхаристијске еклисиологије“ утицао је на велики број православних мислиоца, укључујући ту и о. Александра Шмемана.

Аграфа. Овај термин дословно значи „оно што није написано“. Што се тиче проучавања Светог

Писма, овај термин има технички смисао казивања која су приписана Христу, али нису записана у канонским Јеванђељима. Ту спадају казивања записана у другим новозаветним списима (нпр. Дап. 20, 35), различитим новозаветним манускриптима, апокрифним јеванђељима, раним литургијама, рабинским списима и у списима црквених Отаца. Прву систематску студију аграфа сачинио је А. Реш (А. Resch), 1889. године, а сврха те студије имала је исти циљ као и академске студије на ту тему које су уследиле – да се сакупе све аграфе и да се процени њихова аутентичност. Међу црквеним Оцима, на пример у спису Василија Великог *О Светоме Духу*, и код потоњих писаца, овај термин означава литургијску праксу Цркве, посебно као извор ауторитета, заједно са Светим Писмом, за изражавање хришћанског учења.

Аљаска. Група од десетак руских јеромонаха били су први мисионари који су стигли на Аљаску 1794. године. Они су дошли из области око језера Ладого и од тада до данас је православље на Аљасци присутно међу домородачким становништвом. Клирици који су тамо отишли први пратили су руске трговце крзном и почели су да служе међу браћом Русима. Ови клирици примили су прећутно, ако не експлицитно, образовање за евангелизацију народа са анимистичким веровањима када су на путу за Аљаску путовали преко Русије и Сибира. Као резултат тога, они су убрзо преобратили домороце и уложили су значајан напор да их заштите од руских надзорника који су их били регрутовали да лове за профит. Током периода трговине крзном – којом приликом су Руси стигли на југ чак до Форт Роса у Калифорнији, северно од Сан Франциска, домородачко становништво су образовали и служили му знаменити људи као што су старац Герман и Епископ Инокен-

Св. Герман Аљаски (фото: osa.org)

тије (Венијаминов). Историчари овај период називају ранијом историјом „руске Америке“.

Од 1867. до 1900. г., након што је Русија продала Аљаску Сједињеним Државама, Руска Црква је потрошила више новца на образовање домородаца на Аљасци него што је то учинила влада Сједињених Држава. Влада САД се бавила домороцима тако што је потискивала њихов језик и културу, одвајала је децу од породица и поново их образовала – што је све политика која је у директној супротности са политиком Руске Цркве. Оваква политика настављена је и у 20. веку, под покровитељством Бироа за питања Индијанаца. До тада је извесан број домородаца већ примио свештенички чин у вакуму који је створила руска мисија која се преместила на „48 нижих држава“. Савремени научници и историчари нашироко сматрају да је Православна Црква основно културно завештање историје Аљаске. Као највећа хришћанска „деноминација“ на Аљасци данас, већина домородачког становништва за своју вероисповест наводи да је руска или аутохтона православна. Њима служе или њима руководе домородачки свештеници који су своје образовање стекли у Богословији Св. Германа у граду Ситка. У последњих двадесет година дошло је до експлозивне обнове. Године 1972. било је девет свештеника и осамдесет заједница док је 1990. било тридесет и седам свештеника, од којих су половина били домороци, и тридесет и три нове цркве.

Православна Црква је било једино место где су домороци могли да користе матерњи језик све до данашњих дана. Држава Аљаска цени цркве и предања као културно благо.

Албанија. Порекло Албанаца је питање претпоставки и дебата. Неки сматрају да они потичу од становника римског Илирика пре насељавања Словена у 6. веку, али ово тврђење није општеприхваћено. Они су били потчињени Византинцима и православљу (840), а касније Словенима. Од 14. до 16. века Албанија је пружала отпор Турцима, а хришћани су своју лојалност изражавали или према православљу или према Риму. Турци су путем прогона и протекције охрабровани народ да прихвати ислам. Држава је стекла независност 1913. године, а Православна Црква у Албанији постала је аутокефална 1922. године. Данас православних хришћана има око 20 процената – или бар оних који долазе из православног окружења. Црква у Албанији била је под јурисдикцијом Васељенског Патријарха све док није добила административну независност 1937. године, али су пустошења Енвера Хоџе и његових наследника, који су били на власти од краја Другог светског рата до почетка 1990-их, утицала на званично и потпуно одбацивање свих облика религиозног веровања. У периоду након Хоџе је под Епископом Анастасијем (Јанулатосом) уз помоћ Васељенског Патријарха поново установљена Албанска Православна Црква.

Александр Невски, кнез, Свети (око 1220–1263), постао је кнез Новгорода у својој младости и повео је град у низ победа над крсташким редом Тевтонских витезова, на тај начин обележавајући источне границе немачке експанзије. Прославила га је победа над витезовима на залеђеном Чудско-псковском језеру 1242. године, а назив Невски добио је након победе над Шве-

ђанима који су надирали са севера ка обалама залеђене реке Неве.

Александар се у Руској Цркви прославља као светац (канонизован 1380. године), не толико због својих подвига као војни херој колико због тога што је био посредник за руске земље на двору монголских канова. Године 1250. кан је Александра поставио за великог кнеза Русије, што је титула која је подразумевала надгледање опорезивања и потискивање побуна. Његова узвишеност и истинско јунаштво налазили су се у његовом стрпљивом подношењу непрекидног понижавања, које су му наносили огорчени земљаци и охоли господари. Он је све то трпео како би Русија коначно била ослобођена и како би сачувала своју хришћанску веру, премда је схватао да Русија неће бити слободна за његовог живота. Искрпљен од не мање од три дуга путовања до кановог двора у Монголији како би тражио помиловање за побуњене Русе, умро за време таквог једног пута 1263. године. Исте те године се један од његових синова, Данило уздигао до кнеза малог града Москве, што ће бити почетак краљевске лозе која ће извојевати слободу за Русију.

Александрија. Овај град је основао Александар Велики 331. године пре Христа западно од делте реке Нила. Александрија се под Птоломејидима уздигла до ранга престонице Египта и постала је један од највећих градова јелинског света, и заиста интелектуални центар тог света. Превод јеврејског Светог Писма на грчки језик, који датира из отприлике 3. и 2. века пре Христа, и другоканонске књиге Светог Писма првобитно написане на грчком језику, најтежње су повезане са јеврејским становништвом у Александрији и Кирини. То што је овај превод Септуагинте прихватило јеврејско становништво Египта које је говорило грчким језиком, није био само догађај значајан за историју религије, већ су тиме омогућени каснији преводи јеврејског и хришћанског Писма на друге језике.

Као саставни део Римског царства, овај град је и даље био интелектуална престоница већег грчко-римског света све док га 642. године нису освојиле војске ислама. Стога је ранији период

хришћанске Цркве, нарочито онај део Цркве у којем се говорило грчким језиком, од краја другог века до Четвртог Васељенског Сабора у Халкидону (451. године), био под утицајем Александрије. Велики Александријски архиепископи, Дионисије, Атанасије, Теофил, Кирило и Диоскор, успели су – сви осим последњег – да наметну своје теолошко виђење хришћанској васељени, и без сумње били су најзначајнији и најутицајнији црквени људи ван самог Рима.

Један од разлога због којих је Александрија била утицајна, осим демографског значаја – као други по величини град у Римском царству, било је и оснивање александријске школе (егзегезе) крајем другог века. Није случајно један век пре тога Филон Александријски поставио основе за ову школу интензивном употребом алегорije, коју је користио како би јеврејску религију и Свето Писмо објаснио јелинистичком свету. Низ изванредних хришћанских учитеља и мислиоца ове школе, укључујући Климента у другом веку, Оригена у трећем веку и Дидима Слепог у четвртном веку, желели су да систематски примене увиде хришћанске философије и технике грчке реторике на разрађивање и објашњавање хришћанског Јеванђеља. Значајно је то што је резултат тога било настајање хришћанског јелинизма и отворен је пут за велике црквене Оце каснијих векова и за културу хришћанске Византије. Ово дело, нарочито у рукама низа епископа који су били способни мислиоци, послужило је да информише и детерминише велике дебате на тему Свете Тројице и христологије у четвртном па све до седмог века.

Александријска Патријаршија је још увек званични назив Патријаршије – заправо две Патријаршије. Првојерарси и Православне и Коптске Цркве у Александрији своју титулу преузимају од имена овог града, иако обојица стоју у Каиру већ неколико векова.

(Изворник: Michael Prokurat, Alexander Golitzin, Michael D. Peterson, *Historical Dictionary of the Orthodox Church, Religions, Philosophies, and Movements*, No. 9, Scarecrow Press, Inc., Lanham, Md., & London 1996.)

Превод са енглеског:
Маријана Пејтровић

Евагрије Понтијски

Поуке

(избор – други део)

– наставак из претходног броја –

Превео са старословенског Лазар Нешић

Евагријево дело показује како његове поуке нису случајно нашле своје место у збиркама *Изрека оцаца*, те оправдава што је у двадесетом веку – од стране пажљивих и посвећених читалаца – називан „философом пустиње“ и „дубоким психологом“.

На странама које следе дајемо скроман избор из овог неисцрпног опуса.

Тешко је побећи од помисли таштине, јер управо оно што чиниш да је прогнаш постаје за тебе нови извор таштине. Нашим исправним помислима се не противе увек демони, већ често на ово утичу и наши сопствени пороци. (*Делашељ*, 30)

Присећај се свог некадашњег живота и старих сагрешења, како си – будући још увек острашћен – милошћу Христовом пришао бестрашћу, те да си заузврат напустио свет који те је много пута и на мноштво начина понижавао. Размисли и следеће: ко је онај који те чува у пустињи? Ко изгони демоне који зубима шкргућу на тебе? Овакве помисли доносе смирену мље и затварају врата демону гордости. (*Делашељ*, 33)

Ако су наша сећања на извесне ствари острашћена, то је зато што претходно са страхћу прихватисмо саме ствари. И заузврат, ако саме ствари примамо са страхћу, имаћемо острашћена сећања у вези са њима. Зато човек који је победио демоне – тј. оне што подстичу страсти – презире и саме подстицаје њихове. Јер нетварна борба /у помислима/ је тежа од тварне борбе /путем ствари/. (*Делашељ*, 34)

Страсти душе имају своје порекло у људима, а страсти тела у телу. Уздржање одсеца страсти тела, а духовна љубав страсти душе. (*Делашељ*, 35)

Страсти су по природи покретане дејством чулних утисака. Ако има љубави и уздржања, страсти неће бити покренуте; ако пак љубави и уздржања нема, страсти ће бити покренуте. Раздражајни део душе тражи јаче лекове од желатељног дела, па се љубав и назива *јаком* (1. Кор. 13, 13) – јер она обуздава раздражљивост. Управо зато – у свом спису о природи – свети Мојсије љубав симболички назва *борцем ирошћив змије* (Лев. 11, 22). (*Делашељ*, 38)

Није могуће у свакој прилици испуњавати уобичајено правило, али је потребно обраћати пажњу на околности и потрудити се у испуњавању заповести што је могуће боље. Јер, ни самим демонима нису непознате овакве прилике и околности. Зато устају против нас, ометајући нас да чинимо оно што је могуће и подстичући на оно што је немогуће. Тако они, са једне стране, ометају болесне да благодаре због својих страдања и стрпљиво подносе оне који их негују; а са друге стране опет подстичу слабе и немоћне на уздржање, као и на вршење псалмопојања стојећи. (*Делашељ*, 40)

Знак деловања страсти у души јесте нека изговоре на реч или неки покрет тела путем којих непријатељи опајају да ли у себи држимо и гајимо њихове помисли, или их одбацујемо и бринемо се о нашем спасењу. Јер, само Бог – који нас је створио – познаје наш унутрашњи свет и нема потребе за знацима да би сазнао шта је сакривено у срцу. (*Делашељ*, 47)

Није нам заповеђено да непрестано деламо, бдијемо или постимо, али нам је предат закон непрестане молитве (1. Сол. 5, 17). Ове три ствари исцељују острашћени део душе и потребују тело којим би биле стављене у дејство, а само тело због своје слабости није довољно за овакве подвиге. Молитва, пак, оживљава и разбистрава ум за борбу – будући да је он по природи саздан за молитву и за борбу са демонима у име свих сила душе – чак и без овог тела. (*Делашељ*, 49)

Да одвоји тело од душе припада једино оном који их је сјединио; али да одвоји душу од тела припада такође и оном ко жуди за врлином. Јер, ананорезом оци наши именоваше праксе сећања на смрт и удаљавања од тела. (*Делашељ*, 52)

Они који неприлично насићују тело и који старање о њему претварају у похоте треба сами себе да окривљују, а не тело. Јер они који задобише бестрашће душе путем самог овог тела и стекоше делимично сагледавање створених бића, познају благодат Створитеља /који нам је дао тело/. (Делашељ, 53)

Када су природни покрети тела током сна лишени маштарија, онда ово показује да је душа у одређеној мери здрава; појава маштарија је, с друге стране, знак да је нездрава. Ако се ради о непознатим лицима, сматрај ово знаком старе страсти; но ако се ради о познатим лицима, онда знаком свеже ране. (Делашељ, 55)

Знакове бестрашћа ћемо препознавати дању преко помисли, а ноћу преко снова. Бестрашће ћемо називати здрављем душе, а познање њеном храном, јер нас иначе једино познање може сјединити са умним силама, будући да заједништво са бестелесним /бићима/ природно произлази из сличног настројења. (Делашељ, 56)

И врлине и пороци заслепљују ум; прве, тако да ум не види пороке; а потоњи, заузврат, тако да ум не види врлине. (Делашељ, 62)

Сигурни знак бестрашћа јесте кад ум започне са сагледавањем сопствене светлости, те када остане смирен пред маштаријама у сну и гледа на ствари са спокојством. (Делашељ, 64)

Ум је оснажен када у тренутку молитве не замишља ни једну од ствари овога света. (Делашељ, 65)

Бестрашће има само она душа која остаје спокојна чак и при сећању на ствари, а не она коју не обузимају страсти према самим стварима. (Делашељ, 67)

Велика је ствар молити се неометано, али је још већа неометано псалмопојати. (Делашељ, 69)

Онај који је утврдио врлине у себи и постао сасвим прожет њима, такав се више не сећа закона или заповести или казне. Уместо тога, он говори и чини само онолико колико му ово прекрасно стање налаже. (Делашељ, 70)

Делатни живот је духовни метод за очишћење страственог дела душе. (Делашељ, 78)

Дејства испуњавања заповести нису довољна да би сасвим исцелила душевне силе ако њима не следећу одговарајућа сагледавања у уму. (Делашељ, 79)

Љубав је изданак бестрашћа, а бестрашће плод делатног живота. Делатни живот се састоји од чувања заповести, а њихов чувар је страх Божији који је плод исправне вере. Вера је унутрашње добро које по природи постоји чак и код оних који још увек нису поверовали у Бога. (Делашељ, 81)

Љубав је крај делатног живота, а теологија крај познања. Почетак првог је вера, а почетак другог природно сагледавање. Они демони који нападају страствени део душе називају се противницима делатног живота, док се они демони који узнемиравају разумни део душе називају непријатељима сваке истине и противницима сагледавања. (Делашељ, 84)

Разумна душа делује сагласно својој природи када њен желатељни део жуди за врлином, раздражајни део се бори за њу, а разумни део обраћа пажњу на сагледавање створених бића. (Делашељ, 86)

У зависности од њихове употребе, ствари које су добре или зле проузрокују врлине или пороке. Задатак разборитости јесте да наведене ствари употребљава на један /тј. добар/ или други /тј. зао/ начин. (Делашељ, 88)

Јавише једном неком од монаха за смрт његовог оца. Али овај одговори гласнику: „Престани да хулиш, јер мој Отац је бесмртан.“ (*Делашељ*, 95)

Један од браће је имао само Јеванђеље, но и њега продаде како би нахранио гладне, казујући ову незаборавну изреку: „Продадох и саму ону реч који ми рече: *Продај све што имаш и дај сиромасима*“ (Мт. 19, 21). (*Делашељ*, 97)

Други монах је опет рекао: Лишавам се задовољства да бих пресекао повод за гнев. Јер знам да се он вазда бори за многа задовољства, узнемирава мој ум и изгони познање. Неки од стараца је говорио како љубав не зна да складишти залихе хлеба или новца. Исти је такође рекао: Не сећам се да су ме демони преварили два пута у истој ствари. (*Делашељ*, 99)

Немогуће је волети сву браћу подједнако, али је могуће са свима сусретати се бестрасно, без злопамћења и мржње. После Бога, највише треба волети свештенике који нас очишћују светим тајнама и моле се за нас. Своје старце требамо да поштујемо као анђеле, јер они нас помазују за борбу и исцељују уједе дивљих звери. (*Делашељ*, 100)

Вера је почетак љубави, а крај љубави познање Бога. (*Монасима*, 3)

Боље бити с хиљаду /људи/ у љубави, неголи сам с мржњом у неприступачним пећинама. (*Монасима*, 9)

Ко чува злопамћење у души својој, сличан је ономе који крије ватру у сену. (*Монасима*, 10)

Ко се моли за своје непријатеље, биће незлопамтљив, а ко чува језик, неће растужити ближњег свог. (*Монасима*, 14)

Ако те брат твој раздражује, уведи га у свој дом и не оклевај да одеш у његов, већ обедуј с њим. Радећи тако, избавићеш душу своју и нећеш имати препрека у тренутку молитве. (*Монасима*, 15)

Као што се љубав радује у сиромаштву, тако и мржња ужива у изобиљу. (*Монасима*, 16)

У шаторима смиренних населиће се Господ, а у насељима гордых умножиће се проклетство. (*Монасима*, 19)

Будеш ли подражавао Христа, бићеш блажен, душа ће твоја умрети Његовом смрћу и неће изазвати зла у својој плоти, па ће умирање твоје бити попут изласка звезде, а васкрсење твоје ће засијати попут сунца. (*Монасима*, 21)

Украс за главу је круна, а украс за срце познање Бога. (*Монасима*, 27)

Стичи познање, а не новац, као и мудрост изнад мноштва богатства. (*Монасима*, 28)

Праведници ће наследити Господа и свети ће бити нахрањени од Њега. (*Монасима*, 29)

Ко је милостив према сиромашнима, уништава раздражљивост, а ко их храни, биће испуњен /многим/ добрима. (*Монасима*, 30)

Ко /другоме/ поставља замку, упашће сам у њу и ко је сакрива, биће сам од ње ухваћен. (*Монасима*, 33)

Боље кротак световњак, него раздражљив и гневљив монах. (*Монасима*, 34)

Попут снажног југа на пучини, таква је раздражљивост у срцу човека. (*Монасима*, 36)

Ко се непрестано моли, избегава искушења, а срце немарног /човека/ узнемиравају помисли. (*Монасима*, 37)

Празник Господњи је заборав злих /дела/, а злопамтљивог човека ће обузети жалост. (*Монасима*, 41)

Покајање и смирење препорађају душу, а милостивост и кротост је подупиру. (*Монасима*, 51)

У свему се сећај свог умирања, не превиђајући вечни суд /Божији/ и неће бити сагрешења у души твојој. (*Монасима*, 54)

Желећи богатства, /имаћеш/ многе бриге и држећи се њега, горко ћеш плакати. (*Монасима*, 57)

Не пуштај шкорпију на своје груди, нити злу помиоца у срце своје. (*Монасима*, 58)

Свучи са себе гордост и таштину удаљи далеко од себе. Јер ће онај који не стекне славу, бити тужан, а онај који је стекне, постаће горд. (*Монасима*, 61)

Бестрашће претходи љубави, а познању /претходи/ љубав. (*Монасима*, 67)

Знању се придодаје мудрост, а разборитост рађа бестрашће. (*Монасима*, 68)

Страх Господњи рађа разборитост, а вера у Христа доноси страх Божији. (*Монасима*, 69)

Мед је укусан и саће је слатко, али је познање Бога слађе од обоје. (*Монасима*, 72)

Ко рђаво говори о брату своме, биће сатрт, а ко је немаран према болеснима, неће видети светлост. (*Монасима*, 77)

Ако је брат твој тужан, утеши га и ако је у болу, болуј с њим. Чинећи тако, обрадоваћеш његово срце и велико богатство стећи на небу. (Монасима, 87)

Ко се поузда у своје уздржање – пашће, а ко смирава себе – биће узнесен. (Монасима, 96)

Псалмопојање умирује раздражљивост, а дуготрпеливи /човек/ биће неустрашив. (Монасима, 98)

Немој саплитати брата свог, нити се радуј његовом паду. Јер Господ познаје твоје срце и предаће те у дан смрти. (Монасима, 104)

Господ ослепљује око лукавог, а /око/ простог /човека/ ће избавити од таме. (Монасима, 106)

Мудар човек истражује речи Божије, а немудар ће их потценити. (Монасима, 108)

Који мрзи познање Бога и одбија Њега да сагледава, сличан је ономе ко копљем пробада сопствено срце. (Монасима, 109)

Тело Христово – делатне врлине, ко их једе, биће бестрастан. (Монасима, 118)

Крв Христова – сагледавање створених бића, ко је пије, биће мудар Његовим посредством. (Монасима, 119)

Груди Господње – познање Бога, ко се на њих наслања, биће теолог. (Монасима, 120)

Ко је стекао љубав, стекао је богатство и примио је благодат од Господа. (Монасима, 122)

Лажљив човек ће отпасти од Господа, а ко вара ближњег свог, пашће у /многа/ зла. (Монасима, 127)

Мудрост Господња уздиже срце, а разборитост Његова га очишћује. (Монасима, 131)

Ко Свету Тројицу назива створењем, /тај/ хули на Бога, а ко одбацује Христа Његовог, неће познати Њега. (Монасима, 134)

Воли Господа и он ће тебе волети, служи Њему и просветлиће твоје срце. (Девизи, 1)

Воли своје сестре као ћерке мајке твоје и не напуштај пут мира. (Девизи, 3)

Моли се без престанка и сећај се Христа који те је родио. (Девизи, 5)

Удаљи од себе раздражљивост и гнев, и злопамћење се неће настанити у теби. (Девизи, 8)

Дрска девица се неће спасити и размажена неће видети свог Женика. (Девизи, 11)

Смири се пред Господом и десница Његова ће те узвисити. (Девизи, 16)

Све чини Господа ради и не тражи славе од људи, јер је људска слава као цвет пољски, а слава Господња остаје довека. (Девизи, 18)

Господ воли кротку девицу, а гневљива ће му бити мрска. (Девизи, 19)

Ноћу са сузама призивај Господа, па нико неће приметити да се молиш и стећи ћеш благодат. (Девизи, 25)

Завист топи душу, а љубомора је прождире. (Девизи, 28)

Она која презире слабу сестру, биће далеко од Христа. (Девизи, 29)

Не занимај се туђим животом и немој се радовати паду своје сестре. (Девизи, 31)

Псалмопој из /свег/ срца свог, а не покрећи само језик у устима својим. (Девизи, 35)

Не предај своју душу злим помислима да не би оскрнавиле твоје срце и удаљиле од тебе чисту молитву. (Девизи, 38)

Тешка је туга и депресија је неподношљива, али су сузе пред Богом јаче од њих. (Девизи, 39)

Љубав побеђује гнев и раздражљивост, а поклони ублажавају злопамћење. (Девизи, 41)

Светиљка немилостиве девице биће угашена и она неће видети долазак свог Женика. (Девизи, 43)

Боља је удата жена, неголи гневна и раздражена девица. (Девизи, 45)

Не презири своју сестру када једе и не горди се својим уздржањем. Јер не знаш шта хоће Господ, нити ко ће стати пред лице Његово. (Девизи, 50)

Тешко је уздржање и једва одржива чистота, али нема ничег слађег од небеског Женика. (Девизи, 52)

Очи девица ће угледати Господа и уши њихове ће чути речи Његове. Уста девица ће љубити свог Женика, а њихов нос ће привући арома Његовог миомириса. Руке девица ће додирнути Господа и чистота њихових тела биће достојна примања. Душа девице биће овенчана и она ће са својим Жеником живети вечно. Даће јој се духовни вео и празноваће с ангелима на небу. Светлеће несагоривом светилком и неће недостајати уља у њеним посудама. Примиће вечна богатства и наследити Царство Божије. (Девизи, 55)

— наставак се —

Топлички устанак – нејач против силе и оружја (28. део)

Налог Врховне команде

Анђоније Ђурић

Полазак пилота Стефановића и капетана Илића у Топлицу • Ухваћена
оба члана посаде • Пилот изрешетан у Нишу
пред масом окупљеног народа

Богосав Миливојевић истиче да је гледао кад су Бугари палили куће у селу Гргуру и кад су убијали људе и живе их кували у казанима.

– После гушења Топличког устанка, у часу кад више није било фронта ни било каквих борби, Бугари су јурили по селима и убијали кога су год ухватили. Ја сам био у збегу са народом, провели смо неколико недеља по околним шумама, гладни и промрзли, јер се све ово дешавало у зимском времену.

• Да ли сте познавали попа Миту Димитријевића?

– Познавао сам га добро. Био ми је учитељ у III разреду основне школе у Барбатовцу. За њега се може рећи да је био храбар човек и веома поштен. Слушао сам неке његове говоре, у којима је позивао народ да се лати оружја и брани своју слободу и људско достојанство. Познавао сам и његову родбину, која је много пропатила, нарочито од оног часа када се сазнало да је поп један од вођа Топличког устанка. Нисам знао да је и он пошао према Солунском фронту да Врховној команди преда извештај Косте Војиновића, али сам касније сазнао да су га Бугари ухватили и да је убијен у Нишу. Оно што из тог времена памтим то су злочини: људи унакажена лица, просу-

тих црева, одсечених руку и ногу, испечени на ватри, кувани у казанима... Те слике као да ми и данас излазе пред очи. Било – не поновило се...

Да се вратимо извештају који је Коста Војиновић преко својих људи упутио српској Врховној команди. Нема никакве сумње у то да је овај извештај болно одјекнуо међу официрима који су га читали, као и међу војницима који су били у рововима и чекали прилику и заповест да крену у онај судбоносни, одлучујући јуриш.

Српска Врховна команда реаговала је на тај начин што је одлучила да у Топлицу авионом упути капетана II класе Јована Илића, родом из Прокупља, а да авионом пилотира наредник Синиша Стефановић.

Директиве Врховне команде, које су капетану Илићу саопштене на потпис, овако гласе:

„Ви ћете бити пребачени аеропланом до наше старе границе са следећим задатком:

Народ се мора поштедети

1. Да нађете војводу Косту Пећанца у Пасјачи и Косту Војиновића у Копаонику, или где они буду били, и да им саопштите следеће наређење Врховне команде:

а) да обуставе сваку акцију и сваку помисао на дизање општег

устанка у земљи. Устанак и комитска акција могу у садашњим приликама донети само штету нашем становништву, без велике користи за нашу војску;

б) чете које сада постоје имају се или растури или свести на слабији састав. Оне треба да се брижљиво крију од непријатељских власти, а и од нашег народа уколико је то могуће, тако да се добије утисак као да оне више не постоје;

в) према томе, чете треба да одустану од сваких насилних мера према нашем становништву које се не буде покоравало њиховим наређењима. Оне не смеју да узимају на себе право кажњавања и осуђивање становника на глобу или смрт као што су до сада чиниле.

2. Ви ћете узети под своју команду чете војводе Пећанца и Војиновића, као и остале које буду постојале. Уз сарадњу тамошњих војвода радићете на тајној организацији чета старајући се при томе да у разним крајевима имате по коју чету.

Организација ових чета мора да се одржи у највећој тајности, људи који их образују треба да живе код својих кућа уколико је могуће и да се баве својим редовним послом.

Једна чета не треба да зна за остале, како се тајна не би одала. Сваку чету треба снабдети оружјем, муницијом и експлозивом и све то чувати на скровитом и сигурном месту до момента употребе. Оружје и муницију узети од онога кога садашње чете већ имају или се још налази негде закопано или прикривено.

Стараћете се да се чете организују на првом месту поред железничке пруге Скопље – Ниш – Београд и Ниш – Пирот, затим поред пута Крива Паланка, даље поред железнице Скопље – Митровица и путева Митровица – Нови Пазар – Рашка – Краљево и Нови Пазар – Сјеница – Прибој – Приштина – Прокупље – Крушевац итд.

Свака чета треба да има свој рејон на коме ће дејствовати и треба да се означе објекти на железници или друму које треба порушити.

Понављам да ова припремна организација мора да остане у апсолутној тајности, како непријатељске власти не би посумњале у њено постојање и како не би предузимале гоњење становништва. Због тога не смете имати никакве спискове чета, нити ма коме одавати општу организацију. Свак има да зна само оно што се њега тиче и ништа више.

3. Време кад треба ове чете да преузму своју акцију биће вам одређено од стране Врховне команде. То ће бити тек онда кад наша војска буде стигла у предео Скопља и кад непријатељ буде био у пуном одступању. Тада ће бити аеропланом пребачени други официри у предео Топлице да вас нађу и да вам донесу наређења; тада ће и ваши аероплани бацати прокламације над нашом територијом да обавесте наш народ о скором нашем доласку.

— наставиће се —

У Музеју примењене уметности у Београду

Изложба „Србија, рат и плакат 1914–1918“.

Прича о три плаката, три аутора и три кампање за помоћ Србији

Србија је у Првом светском рату добила значајну помоћ из савезничких земаља. За потребе прикупљања те помоћи спровођене су промотивне кампање „Помозите Србију...“ за које су рађени плакати о којима се у нашој јавности не зна много. То је био разлог да се у Београду од 10. до 31. маја 2017. године у организацији Института за историју оглашавања и Музеја примењене уметности одржи изложба Владимира Чеха под називом „Србија, рат и плакат 1914–1918. Прича о три плаката, три аутора и три кампање за помоћ Србији“. Изложбом у Музеју примењене уметности јавности је представљено како су три најзначајнија плаката из три савезничке земље настајали и ко су њихови аутори. Посетиоцима су биле предочене биографије и дела троје аутора Теофила Штајнлена за кампању у Француској, Малвине Хофман за САД и Сампсона Чернова за Велику Британију, као и рад на самим кампањама. Ово троје аутора нису радили само плакате, већ и бројне друге радове инспирисане Србијом, цртеже и фотографије.

Од радова Теофила Штајнлена, на изложби су биле представљене четири оригиналне литографије (отисци од пре 100 година) и седамнаест реплика које у наслову имају појам „Србија“. Такође био је приказан и процес стварања плаката *Српски дан* („Journée Serbe“), од слике оригинала Штајнленовог уља које се данас чува у Лувру. У делу о Малвини Хофман посебна пажња била је посвећена њеном чувеном плакату *Србији је потребна ваша помоћ* („Serbia needs your Help“) за који је искористила фотографију Милоја Игрутиновића са приказом умирућег српског војника на острву Видо. Публици је било представљено и како је по истом мотиву настала скулптура Св. Фрање која се налази у Рочестеру у САД. Први пут су јавности били предочени њени цртежи настали током путовања са америчким Црвеним крстом по Србији 1919. године, као и чињенице о њеној делатности за помоћ Србији у Великом рату.

Део изложбе посвећен Самсону Чернову приказао је „развојни пут“ његовог најпознатијег дела, симбола српске војске, портрета ратника званог као *Око соколово*. Објашњено је и како су неке од Черновљевих фотографија настале, да ли су и колико све биле документарне, као и улога овог фотографа у српској ратној пропаганди.

У посебном делу изложбе дата су објашњења механизма за организовање кампања у свакој од ових савезничких земаља и разлике између њих.

Данко Сјрахинић

Велики рат

Како је Велики рат променио свет

Постоји и она друга страна приче. Као и сваки рат, и овај конфликт је донео на невероватан, а опет очекиван начин, прогрес, напредак свету.

Видовдан у Бечу 1914. године освануо је сунчан. Од када се памтило, лето није било лепше. Удружење српских студената у Бечу „Зора“ спремао је велики, патриотски збор Срба, Хрвата и Словенаца у Градском парку. Увече је требало да се одржи бал, на који је позван и српски посланик – Јован Јовановић звани Пижон.

Тадашњи студент Милош Црњански резигнирано је записао (описујући како је пеглао свој фрак у време када се у Сарајеву десио кобни атентат): „У великим, историјским тренуцима, судбина додели сваком улогу, и не пита. Мени су доделили патриотску и тешку дужност, да на прве звуке умилног бечког валса, почнем да окрећем око себе жену србијанског посланика...“ Међутим Црњански неће заплесати са супругом посланика Јована Јовановића јер се „бал неће моћи одржати, никада...“ У Беч је стигла вест о погибији аустријског престолонаследника Фрање Фердинанда и његове супруге Софије.

Кад топови проговоре

У грозној колективној пустилојвини каква је убрзо заузела сцену Европе, а потом и целог света, није било места за нежну игру. Пламен ратне лудости запалио је најпре Европу, затим и цео свет.

Сукоб је био таквих размера, колективних и личних трагедија да не чуди констатација светски чувеног француског цртача стрипа, Жака Тардија који је, као аутор стрипа *Био је то рововски рат*, објављеног и на нашем језику, рекао: „Први рат, нема ни хероја ни главног јунака. Био је то само дивовски, безимени урлик агоније.“ Деда Жака

Тардија је учествовао у Првом светском рату, и својим тегобним искуством у срце свога унука (рођеног по завршетку Другог светског рата), усадио је – свестан тога или не – мржњу према рату, препричавајући му оно што је доживео као војник. Када је Жак Тарди пожелео да проникне у мисли људи који су учествовали у Великом рату, да оживи причу оних који су тај рат искусили – у рову – сведочанстава је било довољно. Били су ту и историчари и сведоци, бројни списи. Више година касније преточио је своје виђење Великог рата кроз стрип *Био је то рововски рат*, и признао да је кључну улогу заиста одиграла дедина повест. Ипак, у време стварања књиге сарађивао је и са историчарима који су се бавили овом темом, али и са преживелим учесницима рата. То је утврдило његово гледиште... „Такав сукоб никада не доноси ништа добро. Употреба силе је лишена сваког смисла... она доноси само најстрашнију патњу... Они (војници), су били приморани да се вуку по блату, несрећни што су се баш ту затекли, људи чија је једина жеља била да живе макар још један сат и који су жудели за повратком кући... Укратко, желели су да се рат заврши“, говорио је Тардије, након изласка његовог првог стрипа-албума, који га је винуо међу светске звезде.

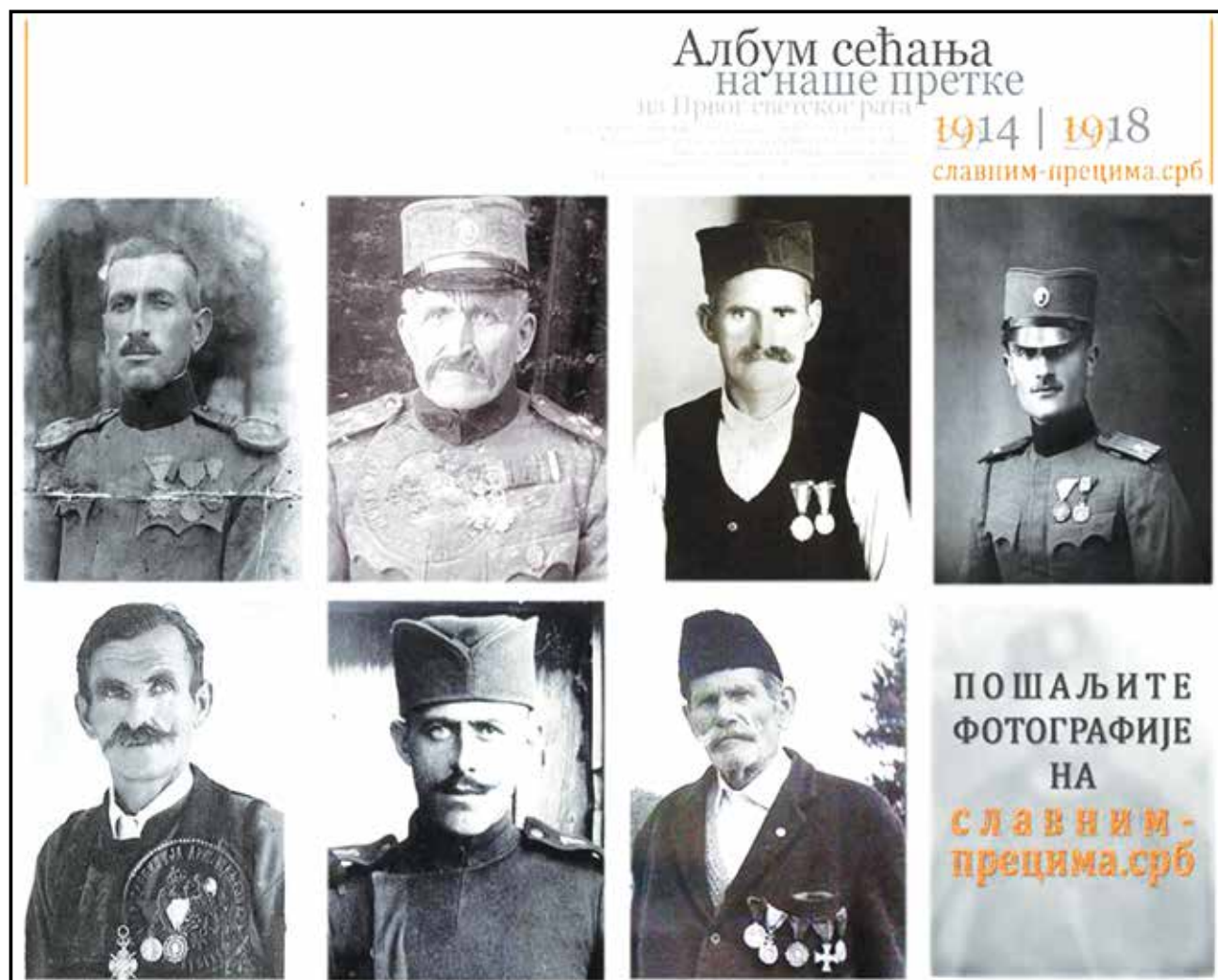
У његовим речима и са његовим мишљењем многи су се поистоветили, пронашли се у њима. Уосталом не говоримо ли о страхоти светских размера која је донела до тада незапамћено људско страдање и уништење... Времену које је оставило трајне последице по психу појединаца и читавих колектива који су учествовали у њему.

А ипак, постоји и она друга страна приче. Као и сваки рат, и овај конфликт је донео на невероватан, а опет очекиван начин, прогрес, напредак. И то у областима без којих данашњи свет никако не би изгледао исто! Неке процесе је убрзао, а неке је буквално и створио ни из чега. Звучи чудно, али да није било овакве рушилачке катастрофе, ко зна када би у свету медицине било решено питање трансфузије, која данас спасава на стотине хиљада људских живота дневно и без које су многи медицински третмани незамисливи... затим, питање напретка авијације, који је у потпуности променио свет и начин на који живимо у њему... питање масовне производње, те подстицање научног образовања и стварања бројних државних и јавних научних установа које до тада нису постојале а које су сада ослонац светског напретка.

Та друга, добра страна

Оно што ми данас узимамо здраво за готово пре само сто година је била комплетна новотарија. Наиме, тек је 1901. године аустријски лекар и биолог Карл Ландштајнер открио да људи имају различите крвне групе, а шест година касније његов чешки колега Јан Јански је одредио четири крвне групе – А, Б, АВ и 0. Све до тада, људи су покушавали да изврше трансфузију крви не знајући ко има коју крвну групу, због чега је много људи умрло због одбрамбеног одговора тела примаоца који је уништавао неадекватна крвна зрнца.

У почетку, трансфузија је вршена директно из једног човека у другог, све док белгијски лекар Албер Истен није 1914. године осмислио

систем складиштења крви. Потом је његов британски колега Цефри Кејнс измислио преносиву машину за чување крви захваљујући којој је много живота током Првог светског рата, а и касније, спасено на бојишту. Освалд Хоуп Робертсон је створио прву банку крви у Француској.

Први светски рат био је први свеопшти, малтене тотални рат у историји човечанства. Да би у њему једна држава победила, а свака је то хтела, морало се приступити другачије него у било ком претходном рату.

За 1,5 км рова на Западном фронту, Британија је својим трупама, примера ради, морала да обезбеди 1.450 км бодљикаве живе, шест милиона врећа са песком, 28.320 метара кубних дасака и 33.455 метара квадратних таласастог гвожђа за покривање. Да би се то остварило морала је да се упрегне читав нација и да се от-

почне са масовном производњом каква никада раније није виђена.

Поред тих напора који су били заједнички свим зараћеним странама, Британија је још морала да почне и са производњом научне опреме коју је до рата понајвише увозила, и то из у том тренутку непријатељске Немачке.

Може се слободно рећи да је напредак на овом пољу остварен током Првог светског рата било кретање у шестој брзини, те да је Принцип ни крив ни дужан убрзао наше освајање неба за неколико деценија, а тиме и свих осталих технологија, пошто данас у суштини живимо на развоју космичке.

Те 1914. авиони су имали из наше перспективе смешних 50 коњских снага, али је већ четири година касније то била давна прошлост па је тако мотор „Марк VII“ имао 375 коњских снага и покретао бомбардер „vickers vimi“ који је

1919. године прелетео Атлантик. Посебно је заслужан био Лудвиг Прантл са Универзитета у Гетингену, који је постао пионир аеродинамике користећи ваздушни тунел, а изумео је и дебело крило које је ловачким авионима омогућило да се пењу под много оштријим угловима без гушења и гашења мотора.

Што се тиче контролних система и навигације, на почетку рата се користила сигнализација са земље у виду заставица и лампи: практично, средњовековна технологија. Али само две године касније техничари у Сан Дијегу шаљу радио-поруку на удаљеност од 225 километара, да би врло брзо ово постало стандард и у комуникацији не само између авиона и базе на земљи него и између самих авиона. Године 1917. Американци на својим авионима у Француској имају дво-смерне радио-станице.

Приредила З. Нешић

У музеју СПЦ отворена изложба

Др Иринеј Ђирић (1844–1955) – на гласу светости

О Епископу бачком – сликару, песнику, композитору, добротвору и мученику оцачком

У интимном и свечаном простору атријума Музеја на крају првог дана заседања Сабора СПЦ отворена је изложба која је проистекла из сарадње Музеја града Новог Сада и Епархије бачке. Уз присуство чланова Светог Архијерејског Сабора, након речи добродошлице ђакона Владимира Радовановића, управника МСПЦ, кратку захвалну беседу свима који су подржали изложбу одржала је ауторка изложбе и каталога др Гордана Петковић, музејски саветник Музеја Града Новог Сада. Потом је реч дата градоначелнику Новог Сада, г. Милошу Вучевићу који је са пуно топлине говорио о блиској сарадњи и разумевању између своје институције и СПЦ – Епархије бачке и њеног архијереја. Потом је Епископ бачки Иринеј, који је приближио личност једног од својих претходника и имењака, подвукао да је реч о архијереју у коме су се сабрали таланти многих епископа новосадских и бачких. Осврћући се на личност и дело почившег Епископа бачког, Патријарх српски Иринеј је на крају упитао: „Има ли бољег примера младим покољењима богослова и свештеника – младима уопште?“ – и на крају је отворио изложбу. Тоновима византијског појања хора манастира Ковиљ, са протопсалтом јерођаконом Јеротејем, уз учешће алтовског гласа солисткиње Јелене Радовановић, био је испуњен простор у коме је отворена изложба.

Рођен је као Иван 1884. у Сремским Карловцима у дому Исидора и Евелине Ђирић. Гимназију

је завршио у Новом Саду, а богословске науке на Московској духовној академији 1906, док је филозофију студирао на Бечком универзитету, где је промовисан за доктора наука из семитологије.

Са места патријаршијског библиотекара где је постављен 1909, исте године изабран је за доцента Карловачке богословије. Замонашен је на Божић 1910. у манастиру Хопово, и добио име Иринеј. Након две године постао је патријаршијски архиђакон. Године 1913. је на основу објављених научних радова изабран за ванредног професора Богословије.

Кратак период на месту првојерарха Епископије тимочке (1919–1922) обележио је рад на духовној и материјалној обнови Епархије. На трон бачких епископа постављен је 1922.

Између два рата Владика Иринеј је у више наврата учествовао на међународним скуповима хришћанских Цркава. Пред рат је његовом заслугом основана Епархијска – Дечија болница у Новом Саду. Приватно се бавио изучавањем црквеног појања, иконографијом и сликарством, превођењем те писањем поезије и прозе.

Други светски рат га је затекао у Новом Саду. Током мађарске окупације Епископ Иринеј је спасавао народ, а посебно 2.800 деце и 180 мајки са одојчадима из логора Шарвар.

Уместо захвалности за предани народни рад – одмах након ослобођења комунисти су над њим организовали непрекидни терор. На Преображење 1946, поводом

освећења новоподигнуте цркве у селу Озаци, месни партијски комитет је припремио „добродошлицу“ Епископу тако што је у масу верног народа убацио своје јуришнике како би се свечаност обесветила. Чим је Епископ Иринеј изашао из храма ради литије, засут каменицама пао је на земљу, где су га активисти обасипали ударцима. Од ових повреда он се до краја овоземаљског живота није опоравио, и највећим делом био везан за болесничку постељу, у коју су често упадали комунисти и изнова га мучили. Сахрањен је на Благовести 1955. године у Новом Саду.

У Музеју СПЦ изложба је састављена од личних предмета почившег Владике, које је брижљиво чувала породица Ђирић, од експоната из Матице српске, Историјског архива Новог Сада, као и оним из епископског двора. Посетилац се упознаје са личношћу Владике Иринеја преко личних предмета, свечане мандије, зимског капута, уз обиље фотографија, писама и архивског материјала, аутопортрета, и портрета познатих аутора, попут Рафаила Момчиловића и Уроша Предића. Све одише интелектуалношћу и отменом достојанственошћу скромне личности Владикине. Захваљујући Музеју кинотеке изложбу прати документарни филм са сахране Епископа бачког Иринеја.

мр Б. Ц. Костић

Миодраг А. Дабижић

Земунско гробље

Фотографија С. Неговановић ... и др.

Београд : Завод за заштиту
споменика културе
града Београда, 2015224 стр. : илустр. : 31 cm
ISBN 978-86-89779-24-0

Миодраг Дабижић, један од најпознатијих и најстаријих Земунца, нажалост више није са нама. Мада је доживео лепе године, отишао је из живота некако изненада и нагло. Активно, и до краја живота учествовао је у проучавању прошлости Земуна и утицао је на ширење знања о томе у најширој јавности, путем медија, преко многобројних јавних предавања, до написа и интервјуа у листовима и часописима. Пре две године у издању Завода за заштиту споменика културе града Београда изашла је његова монографија *Земунско гробље*, којом је заокружио многобројне радове о свеукупном стварању земунских житеља.

Цео свој живот Миодраг Дабижић посветио је истраживању земунске историје и наслеђа, материјалних споменика и друштвено-културног живота. Тако су га доживљавали и житељи Земуна, који су радо сретали и препознавали господственог и достојанственог господина, никад без шешира, који је увек радо и са задовољством причао о историји свог града, и то не само из извора и литературе, већ и утисака који су се годинама сакупљали у његовом памћењу. Тако је и у надахнутом говору на промоцији своје књиге поручио: „Чувајте оно што је сачувано.“

Уз захвалност за све оно што је учинио за нас, што ћемо, надам се, неговати и сачувати за следеће генерације, покушаћемо да кроз причу коју доноси у својој најновијој монографији, приближимо и

покажемо шта је то остало сачувано и о чему сведочи.

Монографија *Земунско гробље* је релативно обимна, садржински и тематски уједначена књига, методолошки добро постављена и обрађена, научно фундирана и актуелна, и већ је, усуђујемо се рећи, врло добро примљена не само у научним и стручним круговима, него и код најшире читалачке публике, жељне ширења својих знања о прошлости Земуна. Земун, као и сваки други град, има свој специфичан дух, и са својим културним, верским и етничким разноликостима има нешто посебно по чему га се сећају путници намерници, а веома је тешко одредити се шта га то чини посебним: архитектура, култура или традиција. Миодраг Дабижић успео је да испреплетену прошлост и садашњост споји у хармоничну целину и да на један неуобичајен начин прикаже историју града и живот његових житеља, и то преко „Вечног почивалишта на земунском Гардошу“.

„Ту почивају људи – бивши грађани Земуна и намерници с разних страна. Сви они живећи су радили и осећали. Многи и стицали углед, иметак, па и славу. Најзад, овде су се смирили: вечити починак нашли су на Гардошу“, овим речима М. Дабижић започео је причу о житељима Земуна, приповедајући и о многобројним тајнама из дуге историје које се крију иза камених плоча које ту стоје без намере да иједну своју тајну, брижљиво чувану вековима, открију.

У погледу композиције књига је хронолошко-тематског карактера. Могу се издвојити две потпуно заокружене целине. У првој целини аутор анализира предмет својих истраживања, односно прати историјски развој гробља, и покушава утврдити да ли је имао у одређеном периоду континуитет или га је обележио дисконтинуитет. На основу обимног и студиозног архивског истраживања, систематских и темељних анализа дневника путописаца и планова, сазнајемо да је земунско гробље

на Гардошу (изнад Доњег града и Дунава) у току 18. века постало почивалиште за три толерисане конфесије у пограничном граду – православно, римокатоличку и јеврејску. Од тог периода, упркос опште друштвеним и политичким променама, мењању граница самог гробља, може се у континуитету пратити његова историја.

Иако је тема ове књиге хронолошки прецизно омеђена начелима идеалне периодизације историје, аутор је, методолошки сасвим исправно, често свесно напуштао хронолошке, географске и садржинске оквири теме у трагању за одговорима на постављена питања, како би се добила јаснија представа о приликама у Земуно, о мењању националне и конфесионалне структуре насеља, о старим земунским гробљима. Тако сазнајемо да се у време турске владавине (1521–1717) на данашњем Великом тргу налазила турска богомоља и да је у њеној непосредној близини било и турско гробље. Потискивањем Турака из ових крајева 1717, повукло се и муслиманско становништво. Напуштена џамија преуређена је и претворена у католичку цркву, а старом турском гробљу заувек се изгубио траг.

Старо православно гробље налазило се у близини Николајевске цркве (подигнута до 1752), да би се касније постепено „пело“ уз падине према платоу Гардоша.

Аутор даје исцрпан историјски развој гробља на Гардошу, говори о ширењу и стању гробља до 1918, и од 1918. до наших дана. У поднасловима је обрадио следеће теме: Меморијални споменици из 1928; Тзв. Руско гробље; Надгробна обележја Грка и Цинцара; Јеврејско гробље; О отварању новог гробља 1942. године; Гробљански комплекс до 1945. године; Гробље у порти цркве Св. Димитрија; Сачувати и одржавати значајно; Старо Земунско и ново Бежанијско гробље. Аутор је у овом делу посебно обрадио Цркву Св. Димитрија – Харишеву капелу.

Други део књиге посвећен је спомен обележјима и значајнијим надгробним споменицима. Првенствено, ту морамо похвалити ауторово специфично истраживање, његов велики и дуготрајан труд и умеће у ишчитавању натписа на надгробним споменицима. Захваљујући томе је, заједно са познатим историјским документима, исказима путописаца, и усменим казивањима старијих житеља, добио заокружену при-

чу о некадашњим житељима овог мултиетничког града, о њиховим биографијама и доприносима култури, науци, уметности, политици, занатству и општем друштвеном животу града и државе.

Аутор се није задржао само на ишчитавању имена, већ је за сваки представљени надгробни споменик дао исцрпне податке о личностима, о породици и њиховом значају. На овај начин изнео је многа заборављена имена, и то не само локалног становништва, већ су се ту нашли и житељи других националности који су сахрањени на Земунском гробљу, Руси, Грци, Цинцари, Јермени.

Аутор је исцрпно навео имена свих уметника – сликара, архитеката, вајара, као и занатлија који су допринели квалитетној уметничкој изради спомен обележја. Поменућемо само неке знамените уметнике чија се дела још увек налазе на Земунском гробљу: сликара Павла Симића, архитекту Светозара Ивачковића, скулпторе Ђорђа Јовановића, Драгомира Арамбашевића, Војина Бакића, Пе-

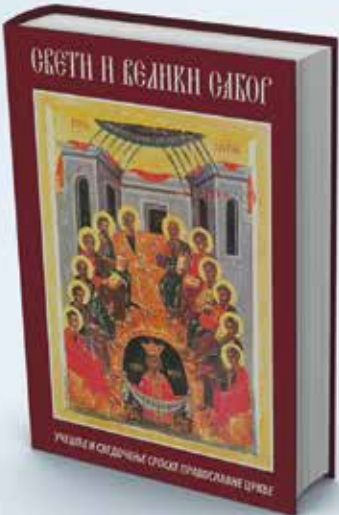
тра Палавичинија, Тому Росандића, Стевана Боднарова.

И у овој књизи, као и у својим претходним радовима, аутор упозорава на потребу да се сачува велики број гробова значајних личности и спомен-обележја која имају историјску и уметничку вредност.

Велики број репродукција садашњег стања и документарног материјала из ранијих периода допринело је не само лепоти књиге, већ и њеној комплетности. Ако томе додамо неговани стил и језик, прецизну и јасну реченицу, добијамо књигу која је обогатила историју града, а која ће бити занимљива и добра подједнако стручњацима као подстицај за даља истраживања, али и обичним просечним читаоцима заинтересованим за прошлост.

На крају, да кажемо да је ово омаж професору Миодрагу Дабижићу, а ауторка је једна од многобројних поштовалаца његовог лика и дела.

Јованка Веселиновић, историчар

НОВО ИЗДАЊЕ

ОБЈАВЉЕН 2. ТОМ ЈЕДИНСТВЕНОГ ИЗДАЊА О УЧЕШЋУ И СВЕДОЧЕЊУ СПЦ НА КРИТСКОМ СВЕТОМ И ВЕЛИКОМ САБОРУ

са засебном свеском самих саборских одлука

КОНАЧНИ ТЕКСТОВИ СВИХ ОДЛУКА СВЕТОГ И ВЕЛИКОГ САБОРА ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ (УПОРЕДНИ ГРЧКО-СРПСКИ)

ОДЛУКЕ НАЈВАЖНИЈИХ ЦРКВЕНИХ САБОРА И ИСПОВЕДАЊА ВЕРЕ СВЕТИХ ОТАЦА IX-XIX ВЕКА

ХРОНОЛОГИЈА ДОГАЂАЊА ОД ПОЗИВА СПЦ НА КРИТ ДО ЗАВРШЕТКА СВЕТОГ И ВЕЛИКОГ САБОРА: УНУТАРЊЕ ПРЕИСПИТИВАЊЕ, ОБРАЂАЊА ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ, САБОРСКЕ ДИСКУСИЈЕ НАШИХ ПРЕДСТАВНИКА, ИЗЈАВЕ ЗА МЕДИЈЕ

ПОСТСАБОРСКИ ОДЈЕЦИ УНУТАР СПЦ: ВРЕДНОВАЊЕ, РЕЦЕПЦИЈА САБОРА И БОГОСЛОВЉЕ САБОРА ИЗ ПЕРА НАЈЕМИНЕНТНИЈИХ САВРЕМЕНИХ БОГОСЛОВА СПЦ

ПИШУ: АРХИЕПИСКОП ОХРИДСКИ ЈОВАН, МИТРОПОЛИТИ АМФИЛОХИЈЕ И ПОРФИРИЈЕ, ЕПИСКОПИ: АТАНАСИЈЕ, ИГЊАТИЈЕ, МАКСИМ И ДРУГИ ПРОФЕСОРИ БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА

А4 формат, 456 страна текстуалног и фото сведочења у тврдом повезу, са посебним попустом за епархије, манастире и све просветне и научне институције. Штампарија Патријаршије.

ПРИРЕДИО: др Гајо Гајић, протојереј-ставрофор
Наруџбине: svsaabor2@gmail.com; на тел. +381 62 84 34 351
(као и код издавачке куће СВЕТИГОРА)

Ћорђо Агамбен

Отворено – човјек и животиња

Предео са италијанског Марио Копић

Београд : Б. Кукић ; Чачак : Градац 2014

81 стр. ; 23 cm

ISBN 978-86-83507-98-6

У овој књизи италијански филозоф Ћорђо Агамбен (Giorgio Agamben, 1942) тематизује, за њега кључну, тему месијанског времена. По томе је ова књига наставак његове чувене књиге *Време које остваја*, посвећене схватању месијанског времена код апостола Павла. Ова књига је и наставак специфичног бављења антрополошким темама из дела *Homo sacer*.

Агамбен се бави одређивањем разлике између човека и животиње и везом ове разлике са пост-историјским временом. Аутор даје осврт на дела мноштва аутора из различитих епоха и различитих области интересовања.

Агамбен се осврће на Аристотелов покушај да одреди сам појам „живот“ преко цезура (разликовања) између биљног света и неживе природе, животињског и биљног света и, коначно, између човека и животиње. Посебан значај, за Агамбена, има постојање последње од ових цезура унутар самог човека. Будући да је за Аристотела човек „политичка животиња“, што је једно од кључних одређења специфичности људског у односу на остале облике живота, политика је већ од самих почетака „биополитика“.

Даље се тематизује ова цезура преко дела хришћанских аутора који су се бавили питањем који ће делови човековог организма имати удела у вечном животу након васкрсења. У том контексту разматра и схватање о смислу постојања животиња код Томе Аквинског, који тај смисао налази у томе да човек преко животиња, тј. у односу на њих спознаје сопствену природу.

Након тога се разматра Линеова класификација биљних и животињских врста и назив *homo sapiens*, што је за Линеа примат који себе разумева као различитог од (остатка) животињског света. С овим у вези је и Хеклов појам антрополошке машине, где код човека постоји одређени „вишак силе“ који се пројављује као стварање језика и историје, што подразумева непрестано стварање разлике између човека и животиње.

Преко радова родоначелника екологије Јакоба фон Иксела и његових истраживања односа животиња и њихове околине, која су га навела на закључак да за сваку животињску врсту постоји потпуно различита околина, чак иако су оне просторно повезане, Агамбен се приближава мисли кључног аутора за ову књигу – Мартина Хајдегера.

Хајдегер заслужује посебно место, због тога што је он филозоф који је у XX веку највише инсистирао на специфичном онтолошком статусу човека. Специфичност човека је да је он бивствујуће које разумева бивствовање. Човек је тако укључен у однос између скривеног и нескривеног. Одатле и разлика између човека и његовог света, и животиње и њене околине. За разлику од човека, животиња нема искуство света јер нема могућност поимања бивствовања. Њено постојање није „отворено“. Тако се појам „отворено“ показује као једно од најважнијих имена, којим Хајдегер именује бивствовање, и то управо у његовој скривености. Одатле и назив књиге.

Однос скривеног и нескривеног важан је и код следећег битног аутора – Валтера Бенјамина. Он раздваја подручје природе као скривености и историје као отворености. Насупрот идеји апостола Павла о ослобођењу творевине (Рим. 8, 21), Бенјамин раздваја природу и искупљење, што га чини

блиским гностицима. Природа је искупљена тиме што остаје у својој затворености, враћена себи, и тиме ослобођена напетости коју јој намеће историја и човек који тежи искупљењу.

Агамбен се у закључном поглављу осврће на сличне идеје гностика Василида из III века. На тај начин се враћа на почетак књиге, где је разматрао хегелијанско-маркси-

стички појам „пост-историје“ Александра Кожева. Кожев је сматрао да крај историје значи и крај разлике између човека и животиње, будући да крај историје значи и крај човековог рада као негације природе, који га као човека одређује. Кожев је једно време сматрао да доминација „америчког начина живота“ одређује садашњу епоху као пост-историју, будући да је тај начин живота „сасвим животињски“.

Уколико је наше време пост-историја, онда она није светла будућност ка којој води еволуција природе и ток историје, већ Василидово „велико незнање“ распрострањено преко читавог света, које свако створење одржава унутар граница сопствене природе, чиме човек остаје у границама животиње будући да се суспендује његова отвореност која га разликује од животиње, пре свега оне унутар њега самог.

Закључак ове књиге обележен је иронијским двосмисленостима. Агамбен њиме алудира на прогласе о крају философије, крају метафизике, али и на политику. Ова књига је суптилна критика капиталистичког света. У овом делу је наговештена и критика самог Хајдегера, будући да је његова философија која је покушала да промишља човека као онтолошки далеки од животиње, имала политичке аспекте који су људе приближили „зверима“ или „живини“, зависно од улоге.

Бојан Бошковић

Видовданска етика и Косовски завет

Дарко Стефановић

У организацији Храма Св. Саве и Светосавске омладинске заједнице Архиепископије београдско-карловачке, одржано је 17. маја 2017. године, у крипти Храма Св. Саве, предавање на тему „Видовданска етика и Косовски завет“. О овој теми надахнуто је говорио Његово Високопреосвештенство, Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије. Уводну реч на овом изузетно посећеном предавању дао је Епископ топлички, Г. Арсеније. Духовно вече су увеличали својим појањем „Србски православни појци“, јединствени акапело састав из Београда.

Након уводне речи домаћина, Митрополит је започео своје излагање говорећи о тајновидцу Косова, Петру II Петровићу Његошу, којем је узор био Карађорђе. Садашње поделе у друштву и међу народима су плод одрицања од српског и косовског идентитета. Митрополит је истакао и да је предак Епископа рашко-призренског, Г. Теодосија, добио барјак на Сјеници од Карађорђа, напоменувши да се ништа не догађа случајно.

У наставку, Митрополит је говорио о Св. Владици Николају, оценивши да је он дубље но ико доживео Косово. Св. Николај је написао књигу *Кроз шамнички њрозор: њоруже српском народу из лотора Дахау*, попут старозаветног пророка који опомиње народ Божији. Такође, осврнуо се и на сазревање у вери Св. Владике Николаја, које је доживео после студија и разочарања у западњачки дух.

„Читајући Владику Николаја, учинило ми се да су нацизам, фашизам и болшевизам били само припрема за оно што се данас догађа са савременим човечанством и светом, и да је ово много опасније, тј. да је овај савремени глобални систем венчање оног најприземнијег у болшевизму и нацифашизму. Из тог брака се почињу рађати чудовишта каква не памти род људски и која се, полако али сигурно, спремају да прогутају људско биће, тј. да га униште.“

Митрополит је споменуо и поједине позитивне примере страних официра и војника на Косову и Метохији, нарочито припадника италијанских снага.

Косово и Метохија су и данас у знаку Голготе и Васкрсења: „Уздајмо се у Бога да то свето семе заживи још дубље, и да ово ново искушење и ново страдање превазиђемо, а за које и ми сносимо одговорност због греха наших. О овоме је говорио и ловћенски тајновидец, пишући о великашима који су на комаде раздробили царство, а чије речи су данас више него актуелне у контексту Србије, Црне Горе и Косова и Метохије. Јер судбина Косова и Метохије је у знаку Голготе и Васкрсења, а ми смо сведоци и носиоци Косовског завета, а даће Бог да тако и остане.“

Након завршеног излагања Митрополит Амфилохије награђен је громким аплаузом, након којег су „Србски православни појци“ отпевали нумере „Пећка кандила“ и „Суза Косова“.

На фестивалу
Белдокс

Документарни филм о Светој Гори

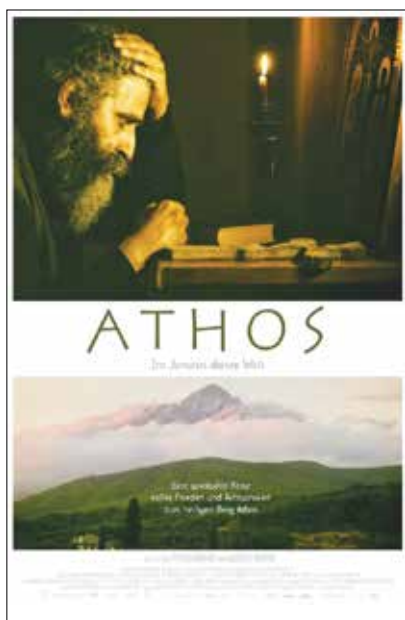
Људска душа се прочишћује кроз напор да се попне. Врх Свете Горе има велику духовну снагу од многих аскета и светаца који су имали своја искуства овде.

о. Григорије

Немачко-аустријски филм под насловом „Атос – укус неба“ (*Athos – Im Jenseits dieser Welt*, 2016), редитеља Петера Барделе (Peter Bardehle) и Андреаса Мартина (Andreas Martin) био је представљен на десетом по реду фестивалу документарног филма „Beldocs“ одржаном између 8. и 15. маја 2017. године у Београду.

Филм је плод вишегодишњег труда и сниман у различита доба године. Обилује одличним кадровима из ваздуха што није изненађење, јер Барделе има за собом неколико остварења у којима се специјализовао за такав приказ земљиног шара. Такође треба похвалити и фотографију за коју је био задужен Јанис Фоту (Yannis Fotou).

Аутори сем основних информација о самој Светој Гори, препуштају гледаоцу да из приповести и поступака десетак монаха сазнају о животу на овом светом месту. Они причају о својим животним и духовним путевима. Највише времена посвећено је оцу Епифанију, чувеном светогорском кувару (манастир Ми-

лопотамос), оцу Филимону (скит Св. пророка Илије), оцу Галактиону (испосница Светог Димитрија), оцу Лукијану (испосница Достојно Јест/Axion Estin) и оцу Григорију (који је приказан док путује са ходочасницима). Избор актера филма диктирао је и представљање већих догађаја из живота Светогораца, попут прославе Божића, Васкрса и Преображења.

Иако би се ауторима могло приговорити да дух вере није у потпуности „описан“, као и да неки аспекти светогорског живота нису приказани, што је разумљиво када се узме у обзир да можда нису могли да свугде добију дозволе за снимање, утисак је да је филм тематски и визуелно заокружен. За савременог европског човека, који у просеку вероватно зна више о тибетанским манастирима него о Светој Гори, ово је филм који ће му за почетак пружити довољан увид зашто је она средиште православне духовности.

Треба још рећи да упркос пар нејасноћа у најави и неколико лоших преводилачких решења, почев од самог наслова, похвално је што су организатори у свој шаренолики програм уврстили и један филм који се бави аспектима православног живота у савременој Европи.

Данко Сџрахинић

Ка новом Светом и Великом Сабору

У организацији Храма Вазнесења Господњег и Светосавске омладинске заједнице Архиепископије београдско-карловачке, одржано је 18. маја 2017. године, у Храму Вазнесења Господњег, предавање на тему „Ка новом Светом и Великом Сабору“. О овој теми је говорио Његово Блаженство, Архиепископ охридски и Митрополит скопски, Г. Јован. Уводну реч на овом предавању дао је старешина Вазнесењског храма, јереј Арсеније Арсенијевић.

Архиепископ Јован је у уводном делу свог излагања нагласио да је повод за разговор на ову тему наша присутност у времену, јер су се након неколико векова представници Православних помесних Цркава Васељенске Патријаршије сабрали на једном месту ради доношења одлука о актуелним темама. Архиепископ је појашњавао на који начин се разумева појам „саборности“, односно „католичности“, на нивоу локалних црквених заједница, помесних Цркава и Васељенске Цркве.

„Црква је по природи католичанска, тј. свецела, ништа јој не недостаје. Она се пројављује у сабрању, и највидљивије се пројављује кроз Евхаристију. Њена саборност видљива је кроз литургијско устројство Цркве. На Литургији се сакупља народ Божији, око епископа, који је икона Христа, а који је окружен презвитерима и ђаконима, што представља прави поредак или структуру Цркве. Црква се пројављује у тој структури и никако другачије. Сабрање које не садржи све горе наведене елементе, не може се назвати Црквом.“

Осврћући се на Критски Сабор, Архиепископ је навео одређене недостатке, као што су нетранспарентност рада Сабора, ускраћивање права гласа појединим епископима, одсуство појединих епископа, одсуство појединих помесних Цркава, наглашавајући да ови пропусти ипак не умањују важност и величину овог Сабора.

„Неколико дана пред почетак рада Сабора, четири Цркве су отказале учешће. Ипак, ни на Васељенским Саборима нису учествовале све Цркве, које су накнадно примале решења тих Сабора. Такође, они који нису учествовали на Сабору, не могу бити принуђени да приме решења, али догађало се да су и поред свог одсуства са Сабора, поједине Цркве накнадно примале решења тих Сабора. Као пример може послужити Српска Православна Црква, која није учествовала у раду Васељенских Сабора, пошто је успостављена знатно касније, али је ипак признала све одлуке тих Сабора.“

Архиепископ Јован је своје излагање закључио поруком Сабора, која се састоји у томе да Сабор треба да постане институција која ће се понављати с времена на време, а ми би требало да се потрудимо да се опште прихваћена истина прикаже свету, и да се саборност утврди као начин живота у помесној и Васељенској Цркви. Након излагања Архиепископа охридског, Г. Јована, предавање је настављено живим дијалогом у Храму Вазнесења Господњег у Београду.

Дарко Сџефановић

ВАЉЕВО

Сами: филм о аутизму

Са благословом Епископа ваљевског Милутина, 9. маја 2017. године у конференцијској сали Вишег јавног тужилаштва у Ваљеву, у организацији свештеника Дејана Трипковића и Светосавске омладинске заједнице Епархије ваљевске, приказан је документарни филм о аутизму „Сами“ аутора Јереја Жељка Гардовића.

Аутизам је неуроразвојни поремећај који карактеришу значајна оштећења у области реципрочних социјалних интеракција и образаца комуникације, као и ограничен, стереотипан и репетитиван репертоар понашања, интересовања и активности.

У Србији живи између две и три хиљаде особа са аутизмом, али претпоставља се да је тај број знатно већи. Прецизних података нема, јер не постоји јединствена база података која би повезивала све референтне институције за дијагностику аутизма.

Свештеник Жељко Гардовић је захвалио свима који су дошли да својим присуством допринесу да се подигне свест о важној теми која захтева да се Црква и друштво више ангажују и осмисле начини помоћи и подршке особама са аутизмом.

Извор: сцп.срб

БЕОГРАД

Српске рукописне књиге у Словачкој

Из штампе је изашла друга књига која је резултат рада научне комисије у оквиру пројекта „Истраживање, евидентирање и научни опис српских средњовековних рукописа у иностраним збиркама“ који води Библиотека Патријаршије.

Теолошки погледи

БЕРСКОНАУЧНИ ЧАСОПИС

Теолошки погледи на интернету

Са радошћу обавештавамо читаоце *Теолошких погледа* да је на адреси <https://teoloskipogledi.spc.rs/sr/> доступан вебсајт нашег часописа на српском и енглеском језику. Доступни су, у дигиталном облику, чланци и студије из свих до сада објављених бројева *Теолошких погледа* – од 1968. до 2016. године.

Уредништво часописа *Теолошки погледи*

Научну комисију чине: проф. др Бранислав Тодић, проф. др Зоран Ранковић, проф. др Ирена Шпадијер, проф. др Зоран Ракић, др Владан Тријић, мр Душица Грбић и председник комисије др Зоран Недељковић. Књига представља каталогски археографски опис осам српских рукописних књига и одломака, од којих се седам налази у Словачкој – у Универзитетској библиотеци у Братислави, Словачкој народној библиотеци – Књижевном архиву у граду Мартину, Источнословачком музеју у Кошицама, као и у Библиотеци Грkokатоличког богословског факултета у Прешову. Један изгорели рукопис (Спишки ћирилки одломци) познат је из литературе.

У књизи су представљене илустрације и палеографски албум из описаних рукописа. Аутори овог издања су проф. др Бранислав Тодић и проф. др Зоран Ранковић. Главни и одговорни уредник је др Зоран Недељковић, управник Библиотеке Српске Патријаршије, која је и издавач ове публикације.

Извор: сцп.срб

ПОЉСКА

Више од 40 румунских светитеља у календару

Пољска Православна Црква је прва помесна Православна Црква која је позитивно одговорила на предлог и молбу Румунске Патријаршије упућене сестринским Црквама да румунске свете унесу у своје календаре, преноси Басилика (basilica.ro), званична интернет новинска агенција Румунске Патријаршије.

На заседању Светог Синода Пољске Православне Цркве одржаном 16. маја одлучено је да преко 40 румунских светих буде убројено у календар Пољске Цркве. Ову одлуку потврдио је Блажењејши Јерци (Георгије), Архиепископ Вроцлава и Шчећина. Сви ови свети се у Румунској Цркви прослављају још од 1950. године.

Након што Свети Синод неке Помесне Цркве канонизује новог свеца, друге сестринске Цркве буду писаним путем информисане о томе и замољене да их уврсте у свој календар како би се тиме показао васељенски карактер светих, одакле год да су.

У последњих неколико година, Свети Синод Румунске Цркве је у свој календар ове Цркве уброяо свете из других Православних Цркава, као што су Новомученик Јефрем из Неа Макре, Преподобни Георгије Исповедник Драмски, Свети Лука Симферопољски, Свети Пајсије Атонски и Свети Порфирије Кавсокалитив.

Извор: <http://orthochristian.com/>

КЕНИЈА

Једанаест новокрштених

У сиротишту при православној Цркви Св. Варнаве су у недељу 14. маја крштена два наставника и деветоро ђака. Сиротиште је тада посетио и о. Силуан Браун (Silouan Brown), оснивач и директор добротворне организације „Православна Африка“ која тренутно обезбеђује помоћ за пет мисија у Кенији и једну парохију у Уганди.

Школу и сиротишту Св. Варнава основао је 2007. године о. Методије Кариуки (Methodios Kariuki) уз помоћ своје супруге Еверлин Мванги (Everlyn Mwangi) и од тада су они обезбедили помоћ и школовање за више од 400 деце. Данас у овој мисији учествује 13 волонтера који брину о 175 деце од којих је до сада 34 крштено у Православној Цркви.

Извор: <http://orthochristian.com/>

СИРИЈА

Прва Литургија после шест година

Западно од Дамаска је након недавне војне операције завладао мир. Како преносе руске новинске агенције, у тамошњим градовима, у Ел-Забаданију (Al-Zabadani) и Мадаји, полако се обнавља живот па тако и живот православних становника овог дела Сирије.

Због лепоте природе и климе, тај део Сирије познат је под именом Рај, али су у протеклих шест година ту буктали немири и сукоби и на десетине хиљада људи је током тог периода морало да напусти свој дом.

У марту и априлу ове године, сиријска војска је опет преузела контролу над око 120 километара границе са Либаном и до данас се у област западно од Дамаска својој кући вратило око 20.000 људи.

И након шест година је у православној цркви у Ел-Забаданију посвећеној Успењу Пресв. Богородице служена прва Света Литургија.

Извор: <http://theorthodoxchurch.info/>

ЕГИПАТ

Напад на хришћане

У Египту су крајем маја наоружани исламисти пресрели групу младих ходочасника који су аутобусом ишли у манастир. Напад се десио у провинцији Минја и тада је у пуцњави убијено 28 ходочасника а рањено их је преко 20.

Према наводима локалних новинара и активиста за људска права, напад се одиграо у петак 26. маја у пола 11 пре подне на путу између провинције Минја и коптског манастира Св. Самуила, који се налази западно од града Ел-Идва (Al-Idwa).

А према речима преживелих, сви који су страдали били су хришћани. Десеторица терориста су зауставили комби и аутобус са ходочасницима и питали су путнике да се изјасне које су вере. Када су путници аутобуса рекли да су хришћани, терористи су их истерали напоље и почели су да пуцају на њих. Неки су покушали да беже али одмах су страдали.

ДОБРОЧИНСТВО
Поклоничка агенција Српске цркве
тел/факс: 011/2687-416, 2686-445
info@dobrocinstvo.rs
www.dobrocinstvo.rs

Светиње Грчке
Суроти, Евиа, Егина, Атина
16 - 22. јун

Бугарска
01 - 07. јул

Хиландар - Предворје
08 - 13. јул

Светиње Москве
25. август - 02. септембар

Острог
сваког викенда

Нико није преузео одговорност за овај напад, али се претпоставља да су у питању представници такозване „Исламске државе“.

Извор: <http://www.christianheadlines.com/>

КУБА

Гради се прва црква после 60 година

На Куби уз помоћ једне парохије са Флориде почиње изградња римокатоличке цркве. То је прва црква која ће бити изграђена на територији ове острвске земље у последњих 60 година.

Отац Рамон Фернандез, пастор Цркве Св. Лаврентија у Тампи, на Флориди, рекао је да му је веома драго што ће црква на Куби бити изграђена уз помоћ добровољних прилога које су дали његови парохијани. Како је планирано, прва миса би у тој новој цркви у граду Сандино на Куби требало да буде одслужена почетком следеће године.

Извор: www.catholicnewsagency.com

У ЗАГРЕБУ

Слава у Православној гимназији

На дан Спаљивања моштију Светог Саве, 10. маја 2017, Светом Литургијом којом је началствовао Митрополит загребачко-љубљански Порфирије прослављена је слава капеле при Српској православној општој гимназији „Кантакузина–Катарина Бранковић“ и Духовном центру у Загребу.

Митрополиту Порфирију саслуживали су загребачки свештеници и ђакони, верници парохије, ученици и наставници Гимназије. Архипастирском беседом о Светом Сави, духовном родитељу и путовођи након кога је наш народ пронашао у Христу смисао, духовну пуноту и лепоту живота, сабрању је говорио Митрополит Порфирије. Митрополит је указао на поштовање које су према Светом Сави, поред српског народа, имали и имају и други православни хришћански народи за које је он био понос и извор снаге у тешким временима отоманског ropства. – Спомен данашњег да на нас подсећа на наредбу Синан паше да се узме тело Светог Саве из манастира Милешеве и да се спали на Врачару, као и на његову намеру да тиме убије сваку наду међу православнима. Међутим, оно што је свето и од Бога, ма колико се уништавало, оно се уздиже из пепела. Тако је и овај догађај још више продубио веру, учврстио снагу имена Светог Саве и раширио широм васељене, а на месту где су мошти спаљене подигнут је Светосавски храм, један од највећих и најлепших православних храмова уопште.

Подржите рад Црквене народне кухиње

Дужи низ година Верско добротворно старатељство се активно стара да најугроженијим суграђанима обезбеди квалитетан кувани оброк сваког радног дана.

Упркос тренутној економској кризи која влада у свету и код нас, милосрђем наших добротвора, трудом волонтера и запослених у ВДС-у некако успевамо да испунимо своју мисију.

Са циљем да и убудуће радимо несметано покренули смо низ акција за прикупљање финансијских средстава. Добротом Епископа аустријско-швајцарског Андреја и свештенства Храма Васкрсења Господњег у Бечу отворен је PayPal рачун на који се могу уплатити средства из целог света. На нашем сајту (<https://starateljstvo.rs>) се налази банер преко кога можете приступити страници са које можете извршити уплату за донацију Црквеној кухињи.

Поред PayPal рачуна, активиран је и кратки хуманитарни СМС број 2844, тако да ће наши суграђани у наредних годину дана моћи слањем СМС поруке на број 2844 (са или без текста у поруци) из било које мреже моћи да донирају за један оброк Црквеној кухињи. Цена СМС поруке је 100 динара и целокупан износ се уплаћује Црквеној кухињи ВДС-а. У реализацији ове акције помогли су нам сви оператери мобилне телефоније у Србији (Телеком, Вип и Теленор). Захваљујемо им се на подршци коју нам на овај начин пружају.

Уколико желите, уплату можете извршити и на динарски рачун Архиепископије београдско-карловачке 205–58219–31 са позивом на број 230102 и назнаком „за Црквену кухињу“. Рачун је отворен код Комерцијалне банке.

Верско добротворно старатељство се захваљује свима који су до сада на било који начин помогли рад Црквене кухиње. Користимо прилику да позовемо све који могу да и убудуће подрже рад Црквене кухиње.

„Ви сте сада у узрасту када имате многа друга оптерећења, бриге и проблеме, почевши од школе, и ко зна која још друга искушења и изазове, али је важно да се држите вере, духовне компоненте у нашем животу, без које човек не само да се уподобљава бесловесним створењима, него постаје празан“, истакао је Митрополит обраћајући се ученицима и указао на прилике у савременом свету који је сав у сјају, лепоти и бљештавилу, али је у исто време сав у мраку. „Ако немамо клицу вере, у њему се губимо“, нагласио је Митрополит.

У КРАЉЕВУ

Слава Саборног храма

На дан када Српска Православна Црква обележава спомен Спаљивања моштију Светог Саве, 10. маја 2017, у Саборном храму посвећеном Светом Сави у Краљеву, торжествена прослава је почела Светом Архијерејском Литургијом коју је предводио Епископ жички Јустин. Литургијском благодарењу су присуствовале и бројне јавне личности града и околине.

Освештано је славско жито и пререзан колач који је у част пр-

вог Архиепископа српског Светитеља Саве принет као доказ да ватра и ветар са једног београдског брежуљка из 1594. године нису успели да испуне жеље Синан паше.

Током трпезе љубави Епископ Јустин је упутио присутнима речи поуке. Истичући пример Светог Саве, он је подсетио на предстојећи догађај обележавања 800 година аутокефалности Српске Православне Цркве, коме ће наша Епархија и град Краљево бити домаћин 2019. године. Указао је на потребу да сви помогнемо да се радови на храму доврше, а почаствованост наше генерације да дочека овај историјски догађај је описао сликовитим речима: „Људи са нестрпљењем и радошћу ишчекују да виде помрачење небеских тела које се збива у току неколико десетина година, а осмовековна прослава 2019. неће бити помрачење, већ пројава светлости.“

По завршетку вечерње службе, истог дана, у наосу Храма Светог Саве у Краљеву, наступио је хор „Мојсије Петровић“ из Београда. Изведен је низ црквених богослужбених нумера, а потом уз разноврсну инструменталну пратњу и неколико изворних народних песама. Велики број посетилаца је уживао у овој песмом испуњеној завршници прославе празника Светитеља Саве.

Извор: Епархија жичка

НА ОСТРОГУ

У славу и част Св. Василија Острошког

Слава манастира, празник Светог Василија Острошког Чудотворца, торжествено и молитвено је прослављен у острошкој светињи 11. и 12. маја 2017. године.

Литургијом на платоу испред Горњег Острога началствовао је Митрополит ташкентски и узбекистански Руске Православне Цркве Викентије, са Митрополитом црногорско-приморским и игуманом острошким Амфилохијем и П. Г. Епископом будимљанско-никшићким Јоаникијем уз саслужење бројног православног свештенства и свештеномонаштва. Литургији су присуствовали и Епископ диоклијски Кирило и Епископ кронштатски Назарије, старјешина Александроневске лавре.

Хиљаде вјерника присуствовало је молитвеној прослави празника Светог Василија, који су у реду са нама чекали на поклоњење Острошком Чудотворцу. Након читања Светог Јеванђеља сабране је ријечима празничне бесједе поучавао Владика Јоаникије.

Бројно монаштво и вјерни народ, који су се постом, молитвом и исповијешћу припремали, примили су Свето Причешће. Потом су архијереји благосиљали и преломили славски колач поводом славе острошког манастира празника Светог Василија Острошког, као и бројне славске колаче које су примијели сабрани вјерници.

На крају богослужења сабране је благословио домаћин сабрања Митрополит Амфилохије. Хиљадама окупљених обратио се и

Митрополит Викентије преносећи благослове и поздраве и честитајући празник у име руског Патријарха. Бројни поклоници у дводневној непрекидној колони наставили су да приступају кивоту са моштима Светог Василија.

Извор: Епархије будимљанско-никшићка

У НИКШИЋУ

Слава Саборног храма и града

Поводом празника Светог Василија Острошког, храмовне славе Саборног храма у Никшићу, 11. маја 2017. служено је свечано празнично бденије. Бденије уочи празника Светог Василија Острошког, у никшићком Саборном храму служили су Митрополит ташкентски и узбекистански Викентије, изасланик Патријарха московског и све Русије Кирила, и Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије уз саслужење бројног свештенства и свештеномонаштва Епархије. Бденију је присуствовао и Епископ кронштатски Назарије, игуман знамените Александроневске лавре.

Високе госте пригодним словом поздравио је Владика будимљанско-никшићки Јоаникије. Он је, овом приликом, одликовао Митрополита Викентија Орденом Светог великомученика Георгија првог степена, највећим одликовањем Епископије будимљанско-никшићке, за унапређење братских веза међу словенским православним народима.

Сутрадан, на празник Светог Василија Острошког Чудотворца, 12. маја, у послеподневним часовима, Никшићем је прошла традиционална свенародна Ли-

тија у славу и част Светог Василија Острошког и Тврдошког, небеског заштитника овог града. Свечану Световасилијевску литију предводили су Митрополит ташкентски и узбекистански Викентије из Руске Православне Цркве, Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, и П. Г. епископи: будимљанско-никшићки Јоаникије, захумско-херцеговачки Григорије, западноамерички Максим, диокијски Кирило уз учешће бројног свештенства и свештенмонаштва. Светом и свештеном ходу присуствовало је више десетина хиљада вјерног народа.

На главном градском тргу, у непосредној близини споменика краљу Николи, након прочитаног Светог Јеванђеља присутне је поздравио домаћин Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије.

Извор: Епархија будимљанско-никшићка

ЛЕПОСАВИЋ

Слава цркве

Епископ рашко-призренски Теодосије служио је 12. маја 2017, на празник Светог Василија Острошког Чудотворца, Свету Литургију у Лепосавићу, у храму посвећеном овом великом светитељу и просветитељу рода српског.

Епископу Теодосију саслуживало је свештенство митровићког архијерејског намесништва и јерођакон Силуан из светогорског манастира Григоријата. У присуству бројног верног народа и политичких представника Срба на Косову и Метохији, Владика је освештао и славски колач и пожелео благословен празник сви-

ма који се сабирају у овом храму у славу Божију и част Светог Василија Острошког.

Извор: Епархија рашко-призренска

У АЕМ

Посета на високом нивоу

Епископ топлички Арсеније срдачно је дочекао 16. маја 2017. испред Храма Светог Саве на Врачару високе госте из Римокатоличке Цркве – Бискупа пожешког др Антуна Шкворчевића и Надбискупа београдског монсињора Станислава Хочева са свештеницима Надбискупије београдске.

Пожешког бискупа др Антуна Шкворчевића и делегацију лично су, у братској љубави, поздравили и Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије и Епископ славонски Јован.

Гости су најпре посетили Храм Светог Саве где су се упознали са историјатом, током изградње и уређења храма.

Делегација Римокатоличке Цркве посетила је и доњу цркву посвећену Светом великомученику кнезу Лазару као и крипту српских патријараха.

Епископ Арсеније је потом повео делегацију у малу Цркву Светог Саве на Врачару, где су свештеници заједно са Владиком пред иконом Богородице Тројеручице отпевали тропар Христовом Васкрсењу.

На трпези љубави коју су домаћини уприличили у Парохијском дому Светосавског храма, Владика Арсеније је гостима захвалио, у име Патријарха српског Иринеја, на сусрету пожелевши да два суседна хришћанска народа у будућности развијају братске односе. Монсињор Шкворчевић је

истакао да је пријатно изненађен срдачним дочеком. „Оваквом гостопримству нисам се надао. Желим нашим Црквама у будућности мир, слогу, љубав и јединство“, поручио је бискуп и позвао Владика Арсенија да узврати посету и буде драги гост у Пожешкој бискупији.

Извор: Храм Светог Саве

У ПРИЗРЕНУ

Помоћ за Богословију

Благословом и старањем Епископа ваљевског Милутина и ове године у Епархији ваљевској настављена је пракса започета ранијих година, а која се састоји у прикупљању помоћи за Призренску богословију. У време великог и часног поста у три градска храма Епархије ваљевске организовано је прикупљање помоћи у виду средстава за личну хигијену и кућну хемију.

У Ваљеву су акцију предводили чланови Православне народне хришћанске заједнице при Храму Покрова Пресвете Богородице, чланице Кола српских сестара при Храму Васкрсења Христовог као и чланови Светосавске омладинске заједнице. Акцији прикупљања помоћи придружило се и братство Храма Силаска Светог Духа на Апостоле из Обреновца. За време трајања акције прикупљен је значајан број средстава за чишћење, прање и личну хигијену.

Дана 17. маја 2017. у име Епархије ваљевске протонамесници Слободан Алексић и Дарко Ђурђевић, испоручили су сву помоћ прикупљену за Призренску богословију. Представник Епархије рашко-призренске и архијерејски намесник новопазарски протојереј-ставрофор Томислав Миленковић срдачно их је дочекао у Новом Пазару и уз речи благодарења примио помоћ намењену Богословији. Овим чином Епархија ваљевска на челу са својим Епископом, показала је подршку опстанку нашег народа.

Извор: Епархија ваљевска

У НОВОМ САДУ

Недеља слепог

У недељу Слепог, шесту недељу по празнику Пасхе, на празник Светог апостола и јеванђелиста Јована Богослова, 21. маја 2017, у Светогеоргијевском храму у Новом Саду, Свету Литургију је служио Епископ крушевачки Давид, у присуству Епископа новосадског и бачког Иринеја.

По сведочењу Епископа крушевачког Давида ... питање упућено слепом човеку – Верујеш ли у Господа? – је и питање сваком од нас. Гледано из наше перспективе, вера наша је неко, Господ наш Исус Христос. Вером као богатним даром ми познајемо Господа као и Он нас, називајући нас својом словесном паством. Себе назива „добрим пастиром“ оваца својих, Јагње Божије које се од искони приноси на жртву ради спасења свих нас. Као што је Света Тројица удахнула живот у првог човека Адама, тако је Господ земаљским прахом отворио очи слепом од рођења, чији се живот од тог момента променио из корена...

После отпуста Свете Литургије Владика Иринеј је у име свих присутних и у своје лично име заблагодарио Епископу Давиду на начеловању Евхаристиским сабрањем.

У БЕОГРАДУ

Слава Православног богословског факултета

Управа и студенти Православног богословског факултета Универзитета у Београду свечано су 21. маја 2017. прославили свог небеског заштитника – Светог

Полугодишњи парастос Епископу Јерониму

У Светоархангелском манастиру у Ковиљу 20. маја 2017. служен је полугодишњи парастос блаженопочившем Епископу јегарском Јерониму.

Митрополит загребачко-љубљански Порфирије служио је парастос, а саслуживали су П. Г. епископи: бачки Иринеј и крушевачки Давид, као и Архимандрит Исихије, настојатељ ковиљског манастира, свештенство и ђаконство Епархије бачке. Митрополит Порфирије је свима присутнима у Светоархангелском манастиру упутио речи утехе: „Ваистину Христос воскрес и ваистину смрт нема власт над нама људима. Ма колико смрт била реална у нашем животу, ма колико она била болна, ми се не слажемо и не миримо са њом. Ми се ни данас, кад служимо шестомесечни помен нашем брату и саслужитељу Епископу Јерониму, не миримо са смрћу. Ми данас са вером у Васкрсење Христово и са надом у васкрсење мртвих имамо поуздање да је Бог љубави призвао Владику Јеронима у своје наручје по својој милости и по својој љубави, а не по правди људској. Нека му је вечни помен!“

Епископ крушевачки Давид је, на гробу Епископа Јеронима, служио мали помен и освештао надгробни споменик.

апостола и јеванђелисту Јована Богослова. Празновање славе отпочело је вече уочи празника торжественим празничним бденијем, које су служили многобројни свештеници и ђакони уз молитвено учешће професора и студената. На празник, Светом Архијерејском Литургијом је чи-

ноначалствовао Епископ франкфуртски и све Немачке Сергије уз саслужење Епископа брегалничког и мјестољубиститеља битолског Марка, декана Факултета протопрезвитера-ставрофора проф. др Предрага Пузовића, Архимандрита Прокопија Антониоса Тајара, јереја Борише Шањића, више јеромонаха и свештених ђакона.

Посебну радост својим присуством учинио је амбасадор Републике Грчке у Србији Елиас Елиадис, сведочећи вековно пријатељство и љубав српског и грчког народа.

После Литургије, преломљен је славски колач и благосиљано жито које су припремили студенти Богословског факултета. Уручене су дипломе студентима који су дипломирали у протеклој академској години.

Стефан Зельковић

Протођакон Владо Микић (1940–2017)

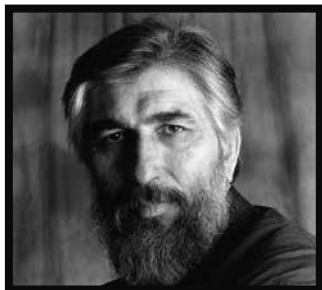
„Поју Богу мојему дондеже јесам.“ У предвечерје великог хришћанског празника, Ђурђевдана, 2017. г. заувек је утихнула „јерихонска труба“ Српске Цркве, богомдан и милозвучан глас протођакона Владе Микића.

Био је велики у сваком погледу до последњег свога „издиханија“, не само по гласу и статусу, већ и по својој скромности. Своје богато музичко искуство посебно за духовну музику, радо је преносио својим млађим колегама, а које је често из милоште звао „рођо“, што је у опроштајној беседи лепо истакао прота Петар Лукић, старшина Саборне цркве.

Владо Микић родио се у питемом и богатом Подрињу, у Великој Обарској код Бијељине, а у скромној и честитој породици, уочи Другог светског рата, 1940. г., у којој је још од малена стекао све хришћанске врлине које су га красиле кроз цео његов овоземаљски живот.

Та поратна времена су била врло тешка и у егзистенцијалном и у идеолошком погледу. Међутим, то није поколебало младог Владу да се после завршене Основне школе и ниже Гимназије, упише 1957. г. у Призренску Богословију где су му, поред многих тада познатих свештенослужитеља, професори били и блаженопочивши Патријарх Павле, као и садашњи Патријарх Иринеј. По благослову тадашњег Епископа зворничко-тузланског Лонгина, 1962. г. уписује се на Богословски факултет СПЦ у Београду на коме је дипломирао 1969.

Као студент био је одмах запажен својим гласом и појањем у Саборној цркви од стране блаженопочившег Патријарха Германа, тако да је ускоро био примљен за чиновника ПУ Одбора, а на Аранђеловдан, 1970. г. рукоположен за ђакона и постављен при Попровској цркви у Београду.

У периоду од 1976–1996. г. био је професор београдске Богословије, где је предавао црквено појање, литургику и водио Хор ученика ове школе. И поред свог строгог али правичног наступа био је веома омиљен међу ученицима, који су га из милоште звали „чика“. Нажалост, из здравствених разлога отишао је у пензију.

По указаној потреби 1. јуна 1991. г. би постављен за ђакона Саборне цркве, где је служио све до 1. маја 2012. год. када се због нарушеног здравља повукао.

Његов допринос на музичком плану, као солиста многих ремираних хорова као што су Хор при Музиколошком институту САНУ, Прво београдско друштво, РТС, Београдски мадригалисти, Хор београдских свештеника, Обилић-Крсманац, огроман је и врло познат и ван граница наше Отаџбине, а поготову у нашој Дијаспори: Европи, Америци и Аустралији. Стога је на предлог СПЦ и многих истакнутих личности из нашег културног и јавног живота уврштен 2009. г. у ред заслужних уметника Републике Србије.

Као што је живео, тако је и испраћен, достојанствено и без превелике помпе а у кругу најискренијих пријатеља и поштовалаца, чланова Хора, академика Димитрија Стефановића, свештеника и пријатеља из Републике Српске. По благослову Његове Светости, на опелу су чинодејствовали Еп. новограчанички Лонгин и Еп. топлички Арсеније, а у присуству Еп. Василија (Качавенде), и саслужење још 20 свештеника и 6 ђакона.

Протођакон Стеван Рајајић

Миодраг А. Дабижић (1922–2017)

Миодраг А. Дабижић (Београд 25. децембар 1922 – Земун 30. април 2017), професор историје, просветни и музејски радник завршио је студије историје на Филозофском факултету у Београду. Од 1952. био је члан

и секретар Иницијативног одбора за оснивање Завичајног музеја Земунa, а од 1954. Дабижић је постао и члан његовог УО и спољни сарадник. Године 1965. је постао кустос *Одељења за историју Земуна од 1521. до 1918.* виши кустос и управник Завичајног музеја Земунa,

у којем је радио до краја 1987. г.

Проучавао је историју Земуна и околине и објавио низ радова у листовима, часописима, монографијама, споменицама. Написао је бројна дела: *Земун – прелег прошлости од јосијанка до 1918*; *Осамдесет година рада Економске школе у Земуну 1883–1963*; *Седам миленија Земуна*; *Успомене на хеленску колонију у Земуну* и др. Као коаутор исписао је бројне научне и стручне странице о Земуну и људима који су обележили живот ове општине. Монографијом *Земунско гробље*, приказао је три конфесионална гробља, представљајући стручној и широј јавности историју једног града, његовог развоја и трајања.

Миодраг Дабижић је писао о политичкој, привредној и историји културе. Као виши кустос и управник Завичајног музеја Земуна, остварио је изузетне резултате и допринео високом угледу те институције културе. Подржавао је развој ликовног живота у Земуну, од оснивања Друштва ликовних и примењених уметника Земуна до рада ликовне галерије Стара капетанија. Један је од оснивача Туристичког друштва Земуна у којем је педесет и пет година доприносио афирмисању културно-историјских вредности града, пишући водиче и водећи посетиоце по Земуну. Као предани верник и хришћанин, више од четрдесет година (1966–2008) водио је Земунски хор, и у временима када то није било пожељно и када власти нису гледале благонаклоно на чуваре појања. Био је члан и волонтер Клуба матичне културе Земунa, као и члан Матице српске.

Животни кредо му је био: „Доприноси заједници према способности“, како је великодушно и чинио и по чему ће га се породица, сарадници, познаници, пријатељи и суграђани сећати. Вечно почивалиште ја нашао на Земунском гробљу на Гардошу.

Информативна служба СПЦ

Милоје Шћекић

(1942–2017)

Дана 28. априла 2017. упокојио се Милоје Шћекић, пуковник у пензији, начелник Војног музеја, главни и одговорни уредник часописа *Нови гласник* и централног војног листа *Војска*. Сахрањен је, после опела, на гробљу Орловача 3. маја 2017. г.

Милоје Шћекић се родио 28. јануара 1942. у селу Заграду код Берана. У ратној трагедији је изгубио мајку, те са братом Радојем детињство наставља са оцем. После ослобођења стигли су у Вршац, где је Милоје завршио основну и средњу школу. Потом је завршио Војну академију, смер атомско-биолошке и хемијске одбране. Прво место службовања је било у Београду, у Гардијској бригади. У то време за најелитнију јединицу и те како се бирао кадар, па је бити гардиста представљало част и дику за сваког официра. Као официр радио је у Крушевцу, Осијеку, Београду. Када се појавила потреба да неко искусан стане на чело Војног музеја, избор је пао на Милоја Шћекића. Он је са двојцом кустоса формирао сталну музејску поставку у Српској кући на Крфу. Уследила је дужност гл. и одговорног уредника интервидовског часописа *Нови гласник*, часописа светског формата, и као и место гл. и одговорног уредника листа *Војска*. Под његовом уредничком руком 1998. објављен је специјални прилог посвећен Косову и Метохији у том часопису. Током 78 дана рата редакција листа *Војска* објавила је 40 бројева, чије су текстове најчешће користили домаћи и страни новинари, извештавајући о страхотама које су погодиле Србију. Репринт издање тих бројева објављен је после рата у облику књиге. Милоје Шћекић је пензионисан 2001. и онда је био веома активан у Удружењу војних пензионера Србије и Друштву за неговање традиција ослободилачких ратова Србије до 1918. год. У овом својству био је веома ангажован око обнове Српске куће на Крфу. Био је познат по томе што је помагао људима када би се нашли у каквој невољи, хуман и истинољубив човек. Иза њега остаје значајно дело и ниједна новија историја војног новинарства неће моћи бити исписана без имена Милоја Шћекића.

Пуковник у пензији Звонимир Пешић

Дренка Ракинац

(1964–2017)

Дренка је рођена 3. октобра 1964. у Сарајеву у породици православних срба. Завршила је основну школу и гимназију на Илици. Мирно и срећно детињство проводила је дружећи се са свима без

разлике. Завршила је Пољопривредни факултет у Сарајеву и радила у Федералном Заводу за агропедагогију. Вихор рата деведесетих година, однеће све и потпуно изменити њен живот. Завод је престао са радом, њену кућу су запосели муслимани, отац је рањен и превезен за Београд. Њена најбоља пријатељица, муслиманка, је схватила да „оне нису исте“ и прекинула је све контакте са њом. Године 1992. долази у Београд. Овај преображај у њеном животу отвара јој нове видике. Будући да није била крштена, осећале је велику потребу за крштењем. Отац Вајо Јовић видећи пред собом богочежљиву душу прима је на духовно старање. После крштења вера се у њој разгорева. Жеља за завичајем у њој не јежава и враћа је у Сарајево 1995. где приступа црквеном хору „Слога“ и пева за певницом у Старој цркви на Башчаршији. Њена љубав према људима долази до изражаја у тим данима. Укључује се у рад Јеврејске црквене општине и помаже људима који се не могу старати о себи, без обзира којој нацији и вери припадају. Године 2002, иако још у Сарајеву, тражи и добија благослов јеромонаха Антонија, за упис на Богословски факултет у Београду. Учи и припрема се у Сарајеву, а у Београд долази на полагање испита. У Београд се враћа 2005, а 2007. завршава Богословски институт и добија посао вероучитеља. На ПБФ дипломира децембра 2011. и стиче звање теолога. Прва школа у којој ради, носи исти назив као и основна школу коју је у Сарајеву завршила – Алекса Шантић. Потом предаје

у ОШ „Никола Тесла“ у којој остаје до краја. У школи до изражаја долазе њене педагошке способности, музикалност и обдареност за ликовну уметност. У школи је организовала и школу иконописања. Панои, које је са ученицима

осмишљавала и израђивала остаће упамћени. Била је посвећена и предана свом послу. Децу је јако волела, нарочито ону скрајнуту и нејаку, којима је помагала да пронађу своје место у заједници. Само после неколико година уживања у раду долази последња и највећа невоља, тешка и неизлечива болест. Она и ово са знање прима храбро, без роптања. Брата обавештава тек када више не може самостално да хода. А онда Онкологија, јаки лекови и молитва. Често одлази на причешће у капелу Ургентног центра. Иако већ неколико година не предаје, њени ученици јој и даље шаљу поруке љубави и охрабрења. Руководство школе у Винчи у неколико наврата прикупља помоћ и посећује Дренку и на тај начин потврђују своје речи да је она и даље члан њиховог колектива. И најзад, не издржавши тешку борбу предаје дух свој Господу 19. маја 2017. год. Претходног дана се причестила а упокојила се, не случајно, на сам дан Светог Праведног Јова, са којим би заједно могла да изрази своју веру кроз знамените стихове: „Али знам да је жив мој искупитељ, и да ће напослетку стати над прахом. И ако се ова кожа моја и рашчини, опет ћу у телу моме видети Бога. Ја исти видећу га, и очи моје гледаће га а не неке друге“ (Јов 19, 25–27). Опело су служила шесторица свештеника, ђакон и мноштво појаца. Служба је била торжествена. У једном тренутку сав народ је певао скупа са свештеницима.

Нека јој Господ подари рајско насеље.

Вероучитељ Слободан Пејковић

Конкурс за упис у I разред богословија
Српске Православне Цркве
за 2017/18. школску годину

Синбр. 647/зап. 534

Свети Архијерејски Синод у седници својој, под горњим бројем и датумом донео је ову одлуку:

На основу чл. 9 Уредбе о богословијама Српске Православне Цркве, за наредну школску 2017/18. годину у I разред богословија Српске Православне Цркве примити следећи број ученика:

ЕПАРХИЈА		ЗА БОГОСЛОВИЈУ								свега:
		Св. Саве	Св. Кирила и Методија привремено у Нишу	Св. Арсенија	Св. Три Јерарха	Св. Петра Дабробосанског	Св. Петра Цетињског	Св. Јована Златоуста	Св. Кирила и Методија у Призрену	
1.	Београдско-карловачка		1	1			1			3
2.	Аустралијско-новозеландска		1							1
3.	Аустријско-швајцарска			1						1
4.	Банатска	2	1	2			2			7
5.	Бањалучка	1	1	1	2	2		1		8
6.	Бачка	3	2					3		8
7.	Бихаћко-петровачка			1	1		1	1		4
8.	Браничевска	1	1			1	2			5
9.	Британско-скандинавска						1			1
10.	Будимска	1								1
11.	Будимљанско-никшићка						3	1	1	5
12.	Ваљевска	1			2		1	2	1	7
13.	Врањска		1					2	1	4
14.	Горњокарловачка				3	2				5
15.	Дабробосанска	1				5	1			7
16.	Далматинска				5	1				6
17.	Жичка	1	1	1		1	1	2	1	8
18.	Загребачко-љубљанска	1		1	2					4
19.	Западноамеричка	1								1
20.	Западноевропска			1						1
21.	Захумско-херцеговачка			1		1	1			3

22.	Зворничко-тузланска	2		1		2	2			7
23.	Источноамеричка			1				1		2
24.	Канадска		1	1						2
25.	Крушевачка		1			1		1	1	4
26.	Милешевска					1				1
27.	Нишка	2	4						1	7
28.	Новограчаничко-средњезападноамеричка	1		1						2
29.	Осечко-пољска и барањска			1	1					2
30.	Рашко-призренска								7	7
31.	Славонска			1	1					2
32.	Франкфуртска и све Немачке					1				1
33.	Сремска	1		3			1			5
34.	Темишварска	1	1	1		1				4
35.	Тимочка	1	1	1				1		4
36.	Црногорско-приморска		1				4			5
37.	Шабачка	1			2		1	1		5
38.	Шумадијска	2	1	1		1		3		8
39.	Аутономна Охридска Архиепископија	1	1	1	1	1	1	1		7
Свега:		24	20	25	20	21	23	19	13	165

Школовање у богословији траје пет година, уз обавезно полагање завршног богословског испита.

Сви примљени ученици биће смештени у школском интернату, и у истом уживати: храну, огрев, осветљење и лечење у случају болести.

Кандидат за пријем у богословију треба да испуњава ове услове:

1. да није старији од 18 година;
2. да није ожењен;
3. да је завршио основну школу, најмање са врлодобрим успехом и примерним владањем;
4. да је душевно и телесно здрав;
5. да има развијен слух и глас за певање; и
6. да има основно знање катихизиса и познавање Господњих и Богородичних празника.

Молбе за пријем подnose се одмах надлежном архијереју, преко надлежног парохијског свештеника.

Уз молбу прилажу се следећа документа:

- а) оригинал извод из матичне књиге крштених, издат од надлежног пароха;
- б) сведочанство о завршеној школи, заједно са ђачком књижицом и оценама;
- в) лекарско уверење да је душевно и телесно здрав;
- г) уверење надлежног парохијског свештеника о владању и подобности за свештенички чин, и да није ожењен;
- д) писмени пристанак родитеља/старатеља да кандидат може учити богословију;
- ђ) писмену обавезу своју и својих родитеља/старатеља, потврђену од надлежног пароха, да ће уредно уплативати управи богословије одређени допринос за своје

издржавање у интернату школе (осим родитеља и старатеља, ове обавезе могу дати и епархије, црквене општине и манастирске управе, у којем случају дотични ученик је њихов питамац);

Молба се таксира по Правилнику о наплати црквених такса.

По истеку рока за подношење молби, надлежни архијереј одредиће комисију од три члана, која ће прегледати приспеле молбе, и установити – који од пријављених кандидата испуњава услове; па онима који не испуњавају одмах вратити молбе са свима прилозима; а оне који испуњавају позвати на полагање пријемног испита. Поред другог, посебну пажњу обратити на слух и глас кандидата. На основу резултата овог испита, архијереј ће одлучити које кандидате и за коју богословију прима као будуће свештеничке кандидате за своју епархију.

Све ово обавити благовремено, и о резултату извести Свети Архијерејски Синод и управу дотичне богословије – најдаље до 15. августа 2017. године. Управи доставити документа примљених ученика, осим оних под г), д), и ђ), које задржати за архиву епархије.

Непримљеним кандидатима одмах вратити њихова документа; а примљеним издати потврду о пријему, и саопштити им да се 31. августа ове године јаве управи богословије за коју су примљени.

На основу ових потврда и примљених извештаја, управе богословија ће извршити упис у I разред, и о томе одмах – уз доставу списка – извести Свети Архијерејски Синод.

Каменорезачка радионица

Јаспис и Сард

Цара Душана бр. 2, Аранђеловац
<http://www.jaspisard.co.rs/>
(+381) 064/1938710

Све за цркве – од камена:

- иконостаси
- подови
- свети престоли
- розете
- крстови, споменици
- горња места, синтроноси...

Ручно и ел. звоњење – источно

У Руса, Грка и светогораца до данас,
а код Срба до пада Деспотовине, а од
2007. наново, и то: са програмирањем
и са откуцавањем часова и четвртина

Свеже: м. Жича (5 зв.), Копорин (3),
Милешева (звоно 9 тона); храм у Јовцу
(3), Уљми (4) Крагујевцу (5), С. Палан-
ци (3), Салаковцу (2), м. Вратна (2)...
Белошевац (2), Медвеђа зв. 2 и час.,
Азања (зв. 4) и час., Витовница (2)...

Часовници – Обнова старих механич-
ких, од историјског значаја, часовни-
ка; – Израда нових, тачних, са само-
сталним пребацивањем на
„зима-лето“ време.

скуп „ЖЕЛ-МИР“ аутора

Веб-сајт: zelmir.atspace.com;

szeljko7@gmail.com;

065/920 5 851; 064/20 80 145

**ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ КРЕДИТИРАЊА
НАШИХ ПРОИЗВОДА НА 24 МЕСЕЧНЕ РАТЕ**

ЛИВНИЦА ЦРКВЕНИХ ЗВОНА "ЛИГРАП"
34312 БЕЛОСАВЦИ ББ
ТЕЛ: 034/6883-502, 064 111 24 34
е-маил: livnicaligrap@yahoo.com

